HARMONIZACIJA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA LISTANIH KOMPANIJA

Mamić, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:902048

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

HARMONIZACIJA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA LISTANIH KOMPANIJA

Mentor:

Prof. dr. sc. Ivica Pervan

Studentica:

Marija Mamić, bacc.oec.

Split, srpanj, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD 4

1.1 Problem istraživanja 4

1.2 Predmet istraživanja 5

1.3 Istraživačka hipoteza 5

1.4 Ciljevi istraživanja 6

1.5 Metode istraživanja 6

1.6 Doprinos istraživanja 6

1.7 Struktura diplomskog rada 7

2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE 8

2.1 Definicija računovodstvenih politika 8

2.2 Računovodstvene politike u skladu s MRS-om 8 9

2.2.1 Izbor računovodstvenih politika 9

2.2.2 Dosljednost računovodstvenih politika 10

2.2.3 Primjena računovodstvenih politika 10

2.2.4 Promjene računovodstvenih politika 11

2.3 Odgovornost za izbor računovodstvenih politika 12

2.4 Područja primjene računovodstvenih politika 14

2.4.1 MRS 16 Nekretnine postrojenja i oprema 14

2.4.2 MRS 38 Nematerijalna imovina 18

2.4.3 MRS 40 - Ulaganja u nekretnine 20

3. HARMONIZACIJA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA 23

3.1 Definicija harmonizacije 23

3.2 Važnost harmonizacije računovodstvenih politika 23

3.2.1 Razlozi za harmonizaciju 24

3.2.2 Prepreke za ostvarivanje harmonizacije 25

3.2.3 Regulatorni okvir harmonizacije 25

3.3 Vrste harmonizacije 27

3.3.1 De iure harmonizacija 29

3.3.2 De facto harmonizacija 29

3.4 Mjerenje harmonizacije 29

3.4.1 Statističke metode 30

3.4.2 Indeksi 31

3.4.2.1 T indeks 31

3.5.2.2. C indeks 32

3.5.2.3. I indeks 33

3.5.2.4. H indeks 33

4. HARMONIZACIJA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA LISTANIH KOMPANIJA 35

4.1 Zagrebačka burza kao uzorak istraživanja 35

4.2 Statističke metode i indeksi korišteni u istraživanju 36

4.3 Testiranje hipoteza i analiza rezultata 36

4.3.1 Računovodstvene politike kod vrednovanja nekretnina postrojenja i opreme ... 37

4.3.2 Računovodstvene politike kod vrednovanja nematerijalne imovine 40

4.3.3 Računovodstvene politike kod vrednovanja ulaganja u nekretnine 43

4.3.4 Zastupljenostračunovodstvenih politika u kompanijama koje su predmet istraživanja 47

5. ZAKLJUČAK 48

POPIS LITERATURE 49

SAŽETAK 53

SUMMARY 54

1. UVOD

Sloboda kod izbora računovodstvenih politika koje će poduzeće primjenjivati uvelike komplicira usporedbu financijskih izvještaja između kompanija. Sukladno tome, u radu će se analizirati računovodstvene politike koje su pod ingerencijom MRS-a 16, MRS-a 38 i MRS-a 40.Primarni cilj istraživanja je utvrđivanje stupnja harmonizacije računovodstvenih politika kod kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi. Utvrđivanje stupnja harmonizacije provesti će se računanjem H indeksa i intra-nacionalnog C indeksa, dok će se t-testom dokazati ili opovrgnuti postavljena hipoteza.

Rad se sastoji od 5 dijelova od kojih je prvi uvodni i u njemu se navodi predmet, problem, ciljevi, metode, doprinos istraživanja te istraživačka hipoteza.

Budući da su računovodstvene politike glavni problem istraživanja njima je posvećen drugi dio. U njemu će se iste definirati te će se s teorijskog aspekta analizirati izbor, dosljednost, primjena i promjene računovodstvenih politika. Utvrditi će se tko je u kompaniji odgovoran za njihovo donošenje i posebno će se analizirati koje računovodstvene politike kompanija može izabrati kod područja koja su predmet istraživanja ovog rada (MRS 16, MRS 38 i MRS 40).

Harmonizacija će se definirati u trećem dijelu rada, objasniti će se njena važnost, prepreke za njeno ostvarivanje i instrumenti s kojima se ona provodi. Navesti će se u koja se dva oblika harmonizacija može pojaviti i kako se može izmjeriti.

U četvrtom dijelu rada prikazati će se uzorak istraživanja i analizirati će se prikupljeni podaci na temelju čega će se donijeti zaključak o prihvaćanju ili opovrgavanju istraživačke hipoteze.

Zaključak će sadržavati kratak osvrt na dobivene rezultate, zatim će se istaknuti stav o predmetu ovog istraživanja.

1.1 Problem istraživanja

Računovodstvene politike utvrđuju procjene i metode koje odobrava uprava kompanije te ih primjenjuje u iskazivanju pozicija financijskih izvještaja. Potrebno je odabrati računovodstvene politike koje će na najbolji način prikazati stvarnu situaciju u kojoj se poduzeće nalazi i realno iskazati vrijednost imovine, obveza, kapitala, prihoda i rashoda.Menadžment poduzeća odgovoran je za odabir računovodstvene politike. Poduzeću

se stavlja na izbor računovodstvena politika koju će dosljedno primjenjivati. Zbog slobode izbora dolazi do problema s kojim se susreću vanjski korisnici financijskih izvještaja. U slučaju korištenja različitih računovodstvenih politika dolazi do nemogućnosti uspoređivanja financijskih izvještaja od strane potencijalnih ulagača, odnosno nemogućnosti usporedbe koja se kompanija nalazi u boljem financijskom položaju.

Iz prethodno navedenog proizlazi problem ovog istraživanja, a to je određivanje stupnja harmonizacije računovodstvenih politika kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

1.2 Predmet istraživanja

Računovodstvene politike su predmet istraživanja s obzirom na njihov važan utjecaj na imovinu i troškove. Važnost harmonizacije ovih politika očituje se u olakšavanju usporedbe financijskih izvještaja.

Od cijelog problema istraživanja izdvojit će se utvrđivanje stupnja harmonizacije računovodstvenih politika koje kompanije koriste kod sastavljanja izvještaja preko tri Međunarodna računovodstvena standarda. Kao predmet istraživanja razmatrati će se računovodstvene politike koje se primjenjuju kod ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu (MRS 16), kod priznavanja i mjerenja nematerijalne imovine (MRS 38) te ulaganja u nekretnine (MRS 40). Utvrditi će se stupanj harmonizacije kod izbora računovodstvenih politika kada se primjenjuju navedeni standardi.

1.3 Istraživačka hipoteza

Glavna hipoteza koja se koristi u svrhu donošenja zaključka o harmonizaciji računovodstvenih politika između kompanija koje listaju svoje vrijednosne papire na Zagrebačkoj burzi je:

H_1: postoje razlike u odabiru računovodstvenih politika koje se koriste kod inicijalnog i naknadnog mjerenja imovine prilikom sastavljanja financijskih izvještaja kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

Navedena hipoteza će se testirati t-testomodnosno testiranjem hipoteze o nepoznatoj proporciji osnovnog skupa. Osim t-testa koristiti će se H indeks i modificirani (intra-nacionalni) C indeks kako bi se izmjerio stupanj harmonizacije računovodstvenih politika kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.Kategorije imovine koje će biti predmet

istraživanja su: nekretnine, postrojenja i oprema - MRS 16, zatim nematerijalna imovina - MRS 38 i ulaganja u nekretnine - MRS 40. Za svaku pojedinu kategoriju istražiti će se koji se model inicijalnog i naknadnog priznavanja koristi.

1.4 Ciljevi istraživanja

Cilj istraživanja je u teorijskom dijelu definirati računovodstvene politike, utvrditi tko je odgovoran za donošenje istih.Zatim utvrditi područja primjene računovodstvenih politika prema MRS-u 16, MRS-u 38 i MRS-u 40. Definirati će se harmonizacija računovodstvenih politika, odrediti njena važnost, navesti regulatorni okvir i vrste harmonizacije. U praktičnom dijelu će se statističkim metodama i indeksima dokazati ili opovrgnuti navedena istraživačka hipoteza o harmonizaciji računovodstvenih politika listanih kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi. Također će se utvrditi stupanj harmonizacije.

1.5 Metode istraživanja

Metode istraživanja u skladu su s problemom i predmetom istraživanja.U teorijskom dijelu rada koristi se metoda opovrgavanja, deskripcije i metoda kompilacije.Dok će se u empirijskom dijelu koristiti deduktivan pristup s obzirom na činjenicu da postoji veliki izbor literature iz koje je moguće definirati teorijski okvir i utvrditi hipoteze. Deduktivan pristup za sobom povlači kvantitativnu metodologiju, što znači da će se istraživanjem testirati zadana hipoteza.

Podaci koji će biti korišteni dolaze iz sekundarnih izvora, odnosno iz javnosti dostupnih financijskih izvještaja promatranih kompanija. Kako bi se analizirali i obradili prikupljeni podaci koristit će se deskriptivna i inferencijalna statistika. Deskriptivnom statistikom će se izračunati relativne i apsolutne frekvencije. Puno veća važnost pridaje se inferencijalnoj statistici koja primjenom teorije vjerojatnosti omogućava da se uz pomoć uzorka donese zaključak o cijeloj populaciji. Kod statističke obrade podataka koristit će se programski paket Statistica.

1.6 Doprinos istraživanja

Istraživanje bi trebalo povećati svijest o važnosti harmonizacije računovodstvenih politika kompanija koje svoje vrijednosne papire listaju na Zagrebačkoj burzi. Harmonizacija uvelike pomaže investitorima da bolje razumiju financijske izvještaje iz kojih je vidljivo u kakvoj

financijskoj situaciji se kompanija nalazi. Takav način bi za posljedicu mogao imati veći priljev kapitala s obzirom da bi se uklonio rizik koji sa sobom nosi usporedba financijskih izvještaja kompanija koje koriste različite modele vrednovanja imovine, obveza, prihoda i rashoda. Utvrditi će se veća zastupljenost određene računovodstvene politike koja bi trebala biti polazište odgovornima za oblikovanjeračunovodstvenih politika koje će se koristiti u budućnosti.

1.7 Struktura diplomskog rada

Diplomski rad sastoji se od pet poglavlja, uključujući uvod i zaključak.

Uprvom, uvodnom, dijeluće se navesti problem i predmet istraživanja, istraživačke hipoteze, navesti će se ciljevi, metode i doprinos istraživanju te struktura diplomskog rada.

Drugi dio teorijski definira računovodstvene politike, tko donosi odluku o njihovom izboru, način objavljivanja i područja primjene istih. Posebno će se razmatrati računovodstvene politike koje su predmet ovog istraživanja.

U trećem dijelu definirati će se harmonizacija računovodstvenih politika, objasniti njena važnost, navesti vrste harmonizacije te načini mjerenja harmonizacije računovodstvenih politika.

U četvrtom, praktičnom dijelu, pomoću indeksa i statističkih metoda dokazati će se ili opovrgnuti postavljena hipoteza i utvrditi stupanj harmonizacije.

Zaključak će sadržavati kratak osvrt na rezultate istraživanja i dati vlastito mišljenje o važnosti harmonizacije računovodstvenih politika.

2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Pojam računovodstvenih politika kod nas se veže za primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda, odnosno primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Početkom 2008. godine započinje primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja.

U ovom dijelu rada definirati će se računovodstvene politike, što uvjetuje njihov izbor, dosljednost, primjene i promjene, te na kraju utvrditi odgovornost za izbor istih.

Žager et al. (2008) kao temeljno pitanje računovodstvenih politika navode pitanje procjene bilančnih pozicija, odnosno materijalni sadržaj financijskog izvještaja.

2.1 Definicija računovodstvenih politika

Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima (2000) računovodstvene politike suposebna načela, osnove, dogovori i praksa koje je usvojilo poduzeće u sastavljanu i prezentiranju financijskih izvještaja.

Ramljak (1999) navodi da računovodstvene politike uključuju sljedeće segmente:

1. u skladu su s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima,
2. donose se radi sastavljanja financijskih izvještaja,
3. uključuju izbor između različitih alternativa i
4. odgovornost za donesene računovodstvene politike snosi menadžment poduzeća.

Sa slike 1 u nastavku vidljivo je da je računovodstvena politika dio poslovne politike poduzeća. Za poslovanje kompanije je vrlo važno kvalitetno upravljanje istom. Značajan dio informacija bitnih za upravljanje dolazi iz računovodstva, odnosno iz financijskih izvještaja. Financijski izvještaji predstavljaju finalni proizvod računovodstvenog procesau koji su utkane računovodstvene politike. Računovodstvena politika treba biti podređena ciljevima poslovne politike poduzeća, a kao najvažniji cilj nameće se ostvarivanje dobiti kroz dugi vremenski period.

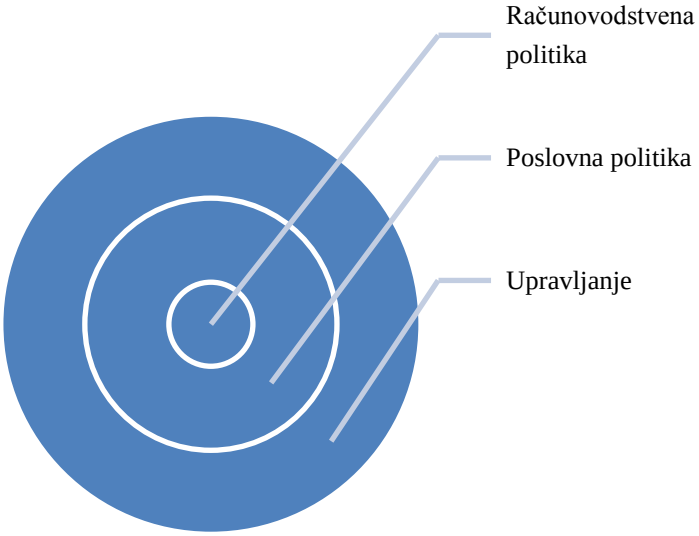

Slika 1: Odnos računovodstvenih politika i poslovne politike poduzeća

Izvor: Ramljak , B. (1999): Računovodstvene politike u malim poduzećima, Doktorska disertacija, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet,str. 103.

2.2 Računovodstvene politike u skladu s MRS-om 8

Kriterije za izbor, primjenu, promjene i ispravke računovodstvenih politika propisuje MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.
Računovodstvene politike koje je subjekt koristio pri sastavljanju financijskih izvještaja dužan je objaviti u bilješkama. Objavljivanje je vrlo korisno u situaciji kada se može birati između više računovodstvenih politika koje će se primjenjivati, kako bi se pomoglo korisniku izvještaja u boljem razumijevanju prikazanih transakcija.

2.2.1 Izbor računovodstvenih politika

Kada se vrši izbor između računovodstvenih politika koje se primjenjuju kod sastavljanja financijskih izvještaja menadžment treba udovoljiti sljedećim kriterijima (Međunarodni računovodstveni standardi, 2000):

1. Razboritost - primjenom načela razboritosti važno je uzeti u obzir neizvjesnost mnogih transakcija (naplativost spornih potraživanja, vjerojatni vijek trajanja postrojenja i opreme, broj zahtjeva koji se mogu javiti po danim garancijama). Razboritost također uključuje stupanj opreznosti kod prosudbi kada se treba utvrditi da sredstva ili prihodi nisu precijenjeni, a obveze ili rashodi podcijenjeni.

2. Suština važnija od oblika – transakcije i druge događaje potrebno je prezentirati i obračunavati u skladu s njihovom suštinom i financijskom stvarnošću, a ne samo u skladu s njihovim zakonskim oblikom.
3. Značajnost –financijski izvještaji dužni su objaviti sve pozicije koje su dovoljno značajne da utječu na prosudbu ili donošenje odluka. Značajna je ona informacija čije izostavljanje ili krivo izvješće može utjecati na odluke korisnika donesene na temelju financijskih izvještaja. Značajnost ovisi o veličini stavki ili pogreške u prosudbi zbog njezinog izostavljanja ili pogrešnog izvještavanja.

Menadžment bi na temelju ovih kriterija trebao odabrati računovodstvenu politiku koja je najprikladnija kako bi što realnije iskazao financijski položaj kompanije.

2.2.2 Dosljednost računovodstvenih politika

Dosljednost pretpostavlja da se računovodstvene politike dosljedno primjenjuju iz razdoblja u razdoblje. Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima (2000) prezentiranje i klasifikacija stavaka u financijskim izvještajima trebaju ostati isti iz jednog u drugo razdoblje sve dok ne dođe do:

1. Znatnih promjena vrste poslovanja poduzeća ili promjene prezentiranja financijskih izvještaja koje će doprinijeti prikladnijem prezentiranju poslovnih događaja i transakcija.
2. Promjena prezentiranja koje zahtijeva Međunarodni računovodstveni standard ili objašnjenje Stalnog odbora za objašnjenje.

Vater (2014) navodi kako načelo dosljednosti računovodstvenih politika obuhvaća dosljednost mjerenja i dosljednost prezentiranja financijskih izvještaja. Učinci sličnih poslovnih događaja moraju se prezentirati na nepromijenjen način kroz cijelo razdoblje.

Dosljednost računovodstvenih politika je preduvjet da se financijski izvještaji mogu uspoređivati kroz više obračunskih razdoblja.

2.2.3 Primjena računovodstvenih politika

Politika amortizacije dugotrajne imovine je najčešći i najbolji primjer kad je u pitanju primjena računovodstvenih politika. Naime, propisima su određene maksimalne stope koje su porezno priznate. Međutim, koja će se stopa amortizacije primjenjivati ovisi o poduzetnikovom izboru politike amortizacije. Čak i kada se računovodstvene politike odnose

na isti predmet potrebno je prosuditi koja politika bi bila najbolja kako bi se realno iskazao financijski položaj i rezultat poslovanja.

Osoba odgovorna za donošenje odluka o izboru politika koje će se primjenjivati treba paziti da izabere odgovarajuću politiku za svaku stavku koja značajno utječe na financijske izvještaje. Prema Belaku (2006) subjekt redovito donosi računovodstvene politike za sljedeće stavke:

1. obračun amortizacije,
2. rezerviranja,
3. metodu obračuna utroška zaliha itd.

U radu će se razmatrati koje računovodstvene politike subjekt koristi kod vrednovanja nekretnina,postrojenja i opreme, zatim kod nematerijalne imovine te ulaganja u nekretnine.

2.2.4 Promjene računovodstvenih politika

Razlog promjene računovodstvenih politika nije uvijek pogreška, najčešće do promjene dolazi zbog novih informacija i otkrića.

Subjekt mora mijenjati računovodstvenu politiku ako je isto zahtijevano Standardom ili Tumačenjem, te ako promjena politike rezultira time da financijski izvještaji pružaju pouzdanije i važnije informacije o učinjenim transakcijama, novčanom toku i financijskoj uspješnosti subjekta.

U financijskim izvještajima treba usporedno prikazati iznose za prethodna razdoblja. Ukoliko dođe do promjene u računovodstvenoj politici koja ima značajni učinak potrebno ga je objaviti i kvantificirati. Dok je promjene u računovodstvenim politikama koje nemaju značajan učinak također potrebno objaviti jer postoji mogućnost da će imati značajan učinak u sljedećim razdobljima.

Promjenu računovodstvene politike potrebno je primijeniti retroaktivno, osim za dio u kojem nije moguće odrediti učinak određenog razdoblja ili kumulativni učinak promjene politike.Retroaktivna primjena znači da se nova računovodstvena politika primjenjuje na prošle transakcije kao da se ta politika oduvijek primjenjivala.

Uz sva nastojanja subjekta da ispravi pogreške ponekad je neizvedivo primijeniti promjenu računovodstvene politike retroaktivno. Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima (2000) prepravljanje je nemoguće izvesti ako:

1. nisu odredivi učinci retroaktivne primjene ili retroaktivnog prepravljanja,
2. retroaktivna primjena ili retroaktivno prepravljanje zahtijeva pretpostavke o namjerama menadžmenta koje bi bile u tom razdoblju,
3. retroaktivna primjena ili retroaktivno prepravljanje zahtijeva značajne procjene iznosa i nemoguće je objektivno razlučiti od drugih informacija one informacije o tim procjenama koje:
    a) pružaju dokaze o okolnostima koje su postojale na datum na koji bi se ti iznosi priznali, mjerili ili objavili i
    b) bile bi dostupne iz ostalih informacija kada bi financijski izvještaji za to prethodno razdoblje bili odobreni za objavljivanje.

Kada je nemoguće odrediti učinke mijenjanja računovodstvene politike u prethodnim razdobljima, subjekt primjenjuje novu računovodstvenu politiku u najranijem mogućem razdoblju za koje može izvršiti retroaktivnu primjenu, to može biti i tekuće razdoblje.U budućnosti se nastavlja primjena nove računovodstvene politike na transakcije nastale nakon datuma kad je nastupila promjena politike. Učinci uvjetovani promjenom priznaju se u tekućim i budućim razdobljima.

2.3 Odgovornost za izbor računovodstvenih politika

Menadžment poduzeća donosi odluku o odabiru računovodstvene politike koju će primjenjivati kako bi financijski izvještaji bili u skladu sa zahtjevimaMeđunarodnog računovodstvenog standarda i objašnjenja Stalnog odbora za objašnjenja. U područjima gdje zahtjevi nisu posebno navedeni, menadžment treba utvrditi politike koje će omogućiti da financijski izvještaji pruže informacije koje su (Međunarodni računovodstveni standardi, 2000):

1. relevantne za potrebe donošenja odluka korisnika,
2. pouzdane tako da:
    a. vjerno predočavaju rezultate i financijski položaj poduzeća,
    b. odražavaju ekonomsku bit poslovnih događaja i transakcija, a ne samo zakonsku formu,
    c. neutralne su i nepristrane,
    d. oprezne su,
    e. cjelovite su u svim važnim dijelovima.

Kako bi zadovoljili svoje potrebe za informacijama investitori, vjerovnici, kupci, vlade i njihove agencije te javnost koriste financijske izvještaje. Na menadžmentu poduzeća stojiodgovornost da iste pripremi i prezentira korisnicima.Slika u nastavku prikazuje korisnike financijskih izvještaja.

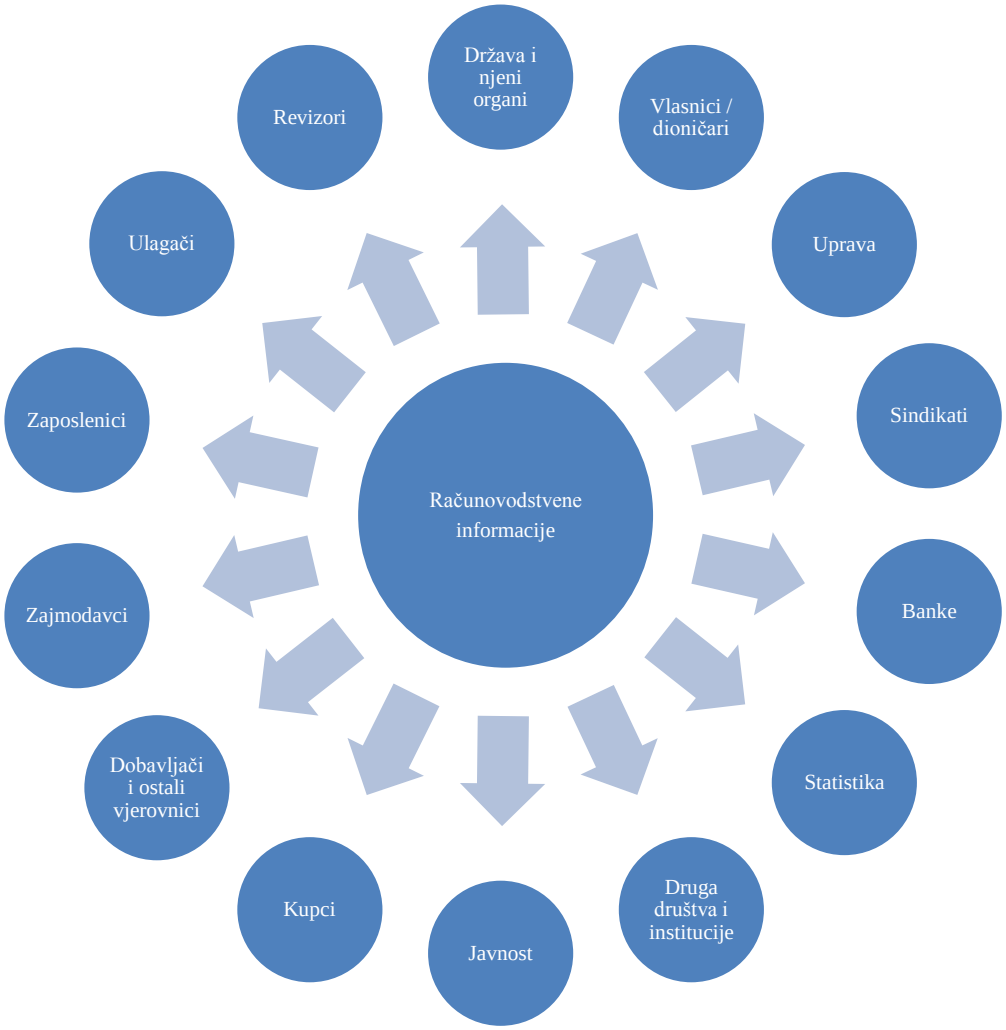

Slika 2: Korisnici financijskih izvještaja i ostalih računovodstvenih informacija

Izvor: Vinko Belak, Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić & Partneri, Zagreb, 2006, str.46.

Sa slike 2 vidljivi su korisnici računovodstvenih informacija, odnosno financijskih izvještaja kojima bi harmonizacija računovodstvenih politika koje se primjenjuju kod sastavljanja uvelike olakšala usporedbu i približila stvarni financijski položaj kompanije.

2.4 Područja primjene računovodstvenih politika

U radu će se ispitati koje računovodstvene politike poduzeća primjenjuju kod inicijalnog i naknadnog vrednovanja imovine, odnosno koje modele koriste kod tri sljedeća međunarodna računovodstvena standarda:

1. MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema,
2. MRS 38 – Nematerijalna imovina,
3. MRS 40 – Ulaganja u nekretnine.

U nastavku će se detaljno opisati koje računovodstvene politike, odnosno između kojih modela vrednovanja imovine kompanije mogu vršiti izbor prilikom sastavljanja financijskih izvještaja.

2.4.1 MRS 16 Nekretnine postrojenja i oprema

Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima (1991/1992) nekretnine, postrojenja i oprema su materijalna sredstva koja:

1. poduzeće posjeduje i koristi u proizvodnji ili isporuci dobara i usluga, za iznajmljivanje drugima ili u administrativne svrhe i mogu uključivati predmete za održavanje i popravak takvih sredstava,
2. nabavljena su ili izgrađena s namjerom da se neprekidno upotrebljavaju,
3. nisu namijenjena za prodaju u redovnom tijeku poslovanja.

Nekretnine, postrojenja i oprema često su najveći dio ukupne imovine pojedinog poduzeća, zato je bitno pravilno ih vrednovati kako bi se dobila realna slika o poslovanju poduzeća i njegovoj financijskoj situaciji.

Nekretnina, postrojenje ili oprema koja ispunjava uvjete priznanja u imovinu inicijalno se mjeri po **trošku nabave**. Prema Belaku (2006) trošak nabave uključuje:

1. kupovnu cijenu,
2. uvoznu carinu,
3. poreze koji se ne mogu povratiti od poreznih vlasti,
4. direktne troškove rada pri izradi ili stjecanju sredstva,
5. troškove pripreme mjesta,
6. troškove isporuke i rukovanja,
7. troškove ugradnje, postavljanja i puštanja u rad,

8. troškove za stručne savjete arhitekata i inženjera na primjer,
9. ostale troškove koji se mogu izravno pripisati dovođenju sredstava u radno stanje.

U situaciji kada se financijski troškovi mogu pripisati određenom objektu i nastali su do završetka izgradnje mogu se uključiti u bruto knjigovodstveni iznos sredstva na koji se odnose. Opći upravni troškovi nisusastavni dio troška nekretnine, postrojenja i opreme, osim ako se na izvjestan način dovode u vezu s nabavom sredstava ili stavljanjemu radno stanje.Pokusni troškovi i troškovi koji su nastali prije početka proizvodnje nisu dio troška nekretnine, postrojenja i opreme ukoliko nisu potrebni da bi se sredstvo dovelo u radno stanje.

Nakon inicijalnog mjerenja vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme naknadno se mjeri prema **modelu troška** ili **modelu revalorizacije**. Namenadžmentu poduzeća stoji izbor koji će od ponuđenih modela koristiti.

Ukoliko se primjenjuje model troška, vrijednost sredstva se nakon početnog mjerenja iskazuje prema trošku nabave koji se umanjuje za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja vrijednosti što je vidljivo sa slike 3.

Slika 3: Shema za vrednovanje po modelu troška

Izvor: Belak, V. (2006): Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić & partneri, Zagreb, str.195.

Prilikom postojanja razloga za dodatno umanjenje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme treba primijeniti odredbe MRS-a 36 - Umanjenje imovine. Potrebno je izvršiti dodatno umanjenje kad knjigovodstveni iznos prelazi nadoknadivi iznos sredstva.Nadoknadivi iznos je jednak prodajnoj cijeni ili uporabnoj vrijednosti sredstva, zavisno o tome koji je iznos viši (slika 4).

NADOKNADIVI IZNOS	<	KNJIGOVODSTVENI IZNOS	⇨	UMANJENJE VRIJEDNOSTI SREDSTVA

SVOTA UMANJENJA	=	KNJIGOVODSTVENI IZNOS	—	NADOKNADIVI IZNOS

Slika 4: Umanjenje sredstava

Izvor: Belak, V. (2006): Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić & partneri, Zagreb, str.195.

Svota umanjenja predstavlja „gubitak od umanjenja“ koji se priznaje kao rashod u računu dobiti i gubitka.Važno je naglasiti da poduzeće mora umanjiti vrijednost nekretnine, postrojenja i opreme ako je nadoknadivi iznos manji od knjigovodstvenog, no vrijednost se neće povećati ako je nadoknadivi iznos veći od knjigovodstvenog.

Ako je **model revalorizacije** izbor poduzeća za naknadno vrednovanje imovine, tada se nekretnina, postrojenje i oprema iskazuje po revaloriziranom iznosu, odnosno, fer vrijednosti na datum revalorizacije, umanjenoj za kasnije obračunatu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti.

Revalorizaciju imovine potrebno je provoditi redovito kako se knjigovodstveni iznos ne bi bitno razlikovao od iznosa do kojeg bi se došlo utvrđivanjem fer vrijednosti na datum bilance.Revalorizacijom sredstva njegova vrijednost se može povećati ili smanjiti.

Kada se revalorizira jedan predmet nekretnina, postrojenja i opreme nužno je revalorizirati cijelu skupinu nekretnina, postrojenja i opreme kojoj sredstvo pripada. U nastavku je prikazana shema priznavanja troška amortizacije kod sredstva dugotrajne materijalne imovine.Sa slike 5 vidljivo je kako revalorizacijsko povećanje utječe na amortizaciju sredstva dugotrajne materijalne imovine. S obzirom da je povećanje imovine revalorizacijom oporezivo, ista se izbjegava ako nije neophodna.

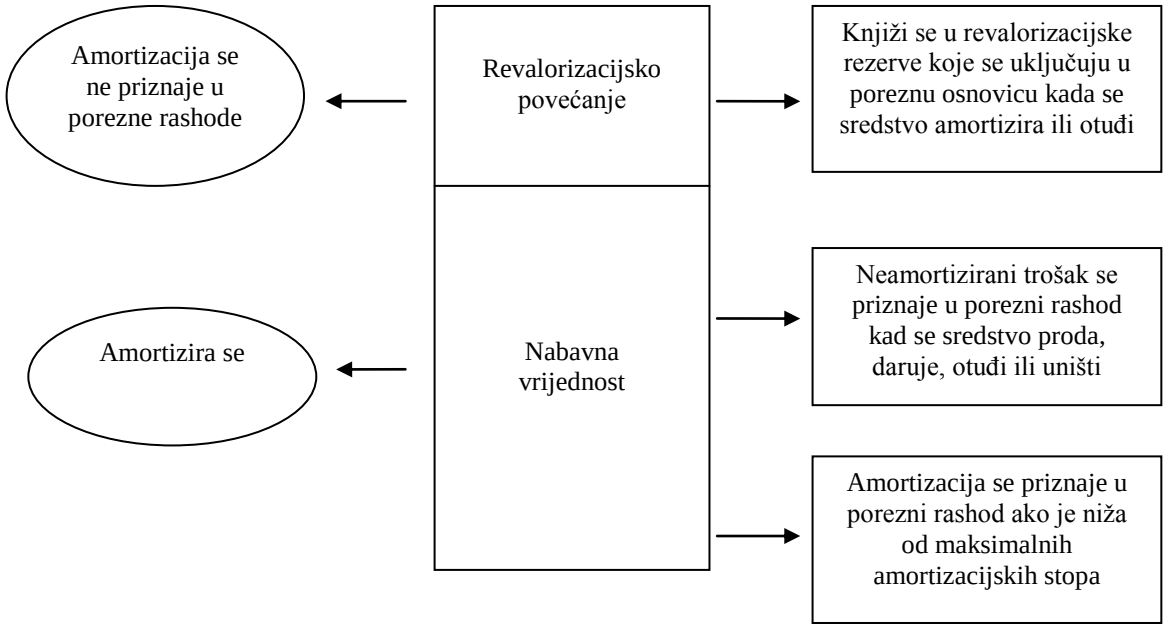

Slika 5: Shema priznavanja amortizacije kod revalorizacije

Izvor: Belak, V. (2006): Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić & partneri, Zagreb, str. 206.

Amortizacija odražava trošenje sredstava dugotrajne imovine tijekom njihova određenog vijeka trajanja. Knjiži se kao trošak tekućeg razdoblja a protustavku predstavlja umanjenje vrijednosti sredstava. Financijska imovina, spomenici kulture, umjetnička djela, šume, zemljišta i slična prirodna sredstva ne podliježu amortizaciji. Nekretnine, postrojenja i opremu koju subjekt drži za prodaju te imovinu na kojoj je prekinuto poslovanje nije potrebno amortizirati.

Svota amortizacije sredstva raspoređuje se sustavno tijekom vijeka uporabe. Belak (2006) navodi 4 glavne metode obračuna amortizacije, a to su:

1. linearna (pravocrtna) metoda – kojom se svota koja se amortizira raspoređuje na jednake svote tijekom vijeka uporabe sredstava,
2. metoda opadajućeg salda (degresivna metoda) – kod koje je trošak amortizacije veći na početni vijek uporabe, a zatim se kontinuirano smanjuje,
3. metoda rastućeg salda (progresivna metoda) – kod koje je trošak amortizacije niži na početku vijeka uporabe, a zatim se kontinuirano povećava,
4. funkcionalna metoda – kod koje se trošak amortizacije izračunava ovisno o korištenju sredstva.

Korištenje linearne metode obračuna amortizacije propisano je Zakonom o porezu na dobit, isti Zakon propisuje primjenu maksimalnih godišnjih stopa amortizacije koje su porezno priznate.

Tablica 1 prikazuje godišnje amortizacijske stope prema Zakonu o porezu na dobit.

Tablica 1: Utvrđene godišnje amortizacijske stope prema Zakonu o porezu na dobit

R.b.	Vrsta imovine	Vijek trajanja (godina)	Godišnja stopa
1.	Za građevinske objekte i brodove veće od 1000 BRT	20 godina	5%
2.	Za osnovno stado, osobne automobile	5 godina	20%
3.	Za nematerijalnu imovinu, opremu, vozila, osim za osobne automobile, te za mehanizaciju	4 godine	25%
4.	Za računala, računalnu opremu i programe, mobilne telefone i opremu za računalne mreže	2 godine	50%
5.	Za ostalu nespomenutu imovinu	10 godina	10%

Izvor: Belak, V. (2006): Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić & partneri, Zagreb, str.186.

Stope iz tablice 1 ne moraju se primjenjivati, naime, poduzeće sukladno politici i stanju sredstva može primjenjivati ubrzani otpis i koristiti udvostručene stope otpisa no isto nije porezno priznato.

2.4.2 MRS 38 Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina je nefinancijska imovina koja nema fizičko obilježje a može se identificirati. Nematerijalno sredstvo se priznaje u bilanci samo u slučaju da je vjerojatno kako će buduće ekonomske koristi koje se pripisuju sredstvu pritjecati u subjekt, te ako se pouzdano može izmjeriti trošak nabave sredstva.

Prema Domazetu (MSFI 2006/2007) sredstvo je nematerijalno ako:

1. može se odvojiti, tj. sposobno je biti odvojeno ili odijeljeno od subjekta i prodano, transferirano, licencirano,unajmljeno ili razmijenjeno, pojedinačno ili zajedno s odnosnim ugovorom, sredstvom ili obvezom i
2. nastaje iz ugovornih ili zakonskih prava, neovisno jeli se ta prava mogu transferirati ili odvajati od subjekta ili od drugih prava i obveza.

Potrebno je identificirati nematerijalno sredstvo kako bi se jasno razlikovalo od goodwill-a.

U dugotrajnu nematerijalnu imovinu pripadaju (Belak,2006):

1. koncesije, patenti, licence, robne i uslužne marke te slična imovinska prava:

a) pribavljena plaćanjem,

b) pribavljena vlastitim razvojem,

2. dobro ime (goodwill), ako je pribavljeno plaćanjem i
3. predujmovi za nematerijalnu imovinu.

Prilikom kupnje dugotrajne nematerijalne imovine trošak nabave obuhvaća kupovnu cijenu, carine, poreze koji se ne vraćaju te izdatke koji su potrebni da bi se imovina stavila u upotrebu.Abramović i dr. (2008) navode da nematerijalna imovina koja je nastala razvojem može se priznati kao imovina samo ako subjekt može dokazati sve navedeno:

1. tehničku provedivost nematerijalne imovine koja se dovršava tako da bude raspoloživa za uporabu ili prodaju,
2. namjeru dovršenja nematerijalne imovine i njene uporabe ili prodaje,
3. mogućnost uporabe ili prodaje nematerijalne imovine,
4. način na koji će nematerijalna imovina davati izgledne ekonomske koristi. Poduzetnik između ostalog treba dokazati i postojanje tržišta za proizvodnju nematerijalne imovine ili za samu nematerijalnu imovinu, ili pak korisnost nematerijalne imovine u slučaju da se ona koristi interno,
5. raspoloživost odgovarajućih tehničkih, financijskih i drugih izvora za završetak razvoja i korištenje ili prodaju nematerijalne imovine,
6. mogućnost pouzdanog utvrđivanja troška koji se može pripisati razvoju nematerijalne imovine.

Interno generirani goodwill, zaštitni znak, popisi kupaca, publicirajući nazivi i druge slične stvari se ne priznaju kao nematerijalna imovina. Također se ne može priznati nikakvo nematerijalno sredstvo koje nastaje iz istraživanja (ili iz faze istraživanja internog projekta). Kad izdaci kod istraživanja nastanu priznaju se kao rashod.

Kada je riječ o poslovnim spajanjima, imovina koja se stječe na takav način može biti nerazdvojiva (goodwill) i razdvojiva (patenti, licencije, prava i slično). Trošak nabave imovine koja je nastala poslovnim spajanjem temelji se na njenoj fer vrijednosti na datum stjecanja.

Nematerijalno sredstvo se početno mjeri po **trošku nabave** koji uključuje kupovnu cijenu (umanjenu za trgovačke popuste i rabate), carine, nepovratne poreze te izdatke koji se izravno pripisuju pripremi da se imovina stavi u upotrebu.

Nematerijalna imovina se nakon početnog vrednovanja mjeri po modelu troška ili modelu revalorizacije.Primjenom **modela troška** nematerijalna imovina se mjeri po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja.**Model revalorizacije** podrazumijeva priznavanje imovine po fer vrijednosti na datum revalorizacije troška nabave umanjenog za naknadni ispravak vrijednosti i naknadne akumulirane gubitke od umanjenja.
Amortizacija nematerijalne imovine može početi kada se sredstvo stavi u uporabu, vrši se kao kod MRS-a 16. Nematerijalna imovina s ograničenim vijekom trajanja amortizira se tijekom procijenjenog korisnog vijeka trajanja. Zakon o porezu na dobit propisuje godišnju stopu otpisa od 25%. Amortizacija prestaje kada se sredstvo amortizira, može prestati i ranije ukoliko se nematerijalno sredstvo razvrsta kao namijenjeno prodaji nakon čega potpada pod ingerenciju MSFI-ja 5 te ako dođe do otuđenja (prodaja, financijski lizing ili donacija).
Goodwill se ne amortizira. Nakon što je stečen poslovnim spajanjem i početno priznat goodwill se testira na umanjenje. Prema našem Zakonu o porezu na dobit, gubici od umanjenja vrijednosti goodwill-a nisu porezno priznati trošak.

2.4.3 MRS 40 - Ulaganja u nekretnine

Pod ulaganjem u nekretnine MRS 40 podrazumijeva nekretninu (zemljište, zgradu, dijelove zgrade) koju vlasnik ili najmoprimac drži radi porasta vrijednosti i/ili ostvarivanja prihoda.

Nekretnine koje se drže za upotrebu u proizvodnji, isporuci dobara ili usluga, za administrativne svrhe i prodaju u tijeku redovnog poslovanja ne mogu se smatrati ulaganjem u nekretnine.

Ulaganje u nekretnine se može priznati kao imovina samo ako je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi povezane s ulaganjem u nekretnine pritjecati subjektu i ako trošak ulaganja može biti pouzdano izmjeren.

Sljedeće primjere ulaganja imovine MRS 40 (t.8.) tretira kao ulaganje u nekretnine:

1. zemljište koje se drži radi dugoročnog kapitalnog povećanja vrijednosti radije nego radi kratkoročne prodaje u uobičajenom načinu poslovanja,

2. zemljište koje se drži neodređeno vrijeme radi budućeg tekućeg korištenja (ako poduzeće nije odredilo kad će zemljište koristiti u vlastitom procesu ili ga prodati odjednom na uobičajen način, smatra se da se zemljište drži radi kapitalnog povećanja vrijednosti),
3. zgrada koja je u vlasništvu poduzeća (ili je poduzeće drži pod ugovorom o financijskom najmu) i iznajmljuje se pod jednim ili više operativnih najmova,
4. zgrada koja je prazna ali se drži da bi bila iznajmljena pod jednim ili više ugovora o poslovnom najmu.

Prema MRS-u 40 sljedeći primjeri nisu ulaganje u nekretnine:

1. nekretnine koje se namjeravaju prodati ili su u postupku izgradnje i rekonstrukcije radi prodaje u uobičajenom postupku prodaje. Kada se nekretnine stječu isključivo radi naknadne prodaje ili za obnovu i prodaju treba se primjenjivati MRS 2 – Zalihe,
2. nekretnine koje su obnovljenje ili izgrađene za treće stranke,
3. nekretnine koje koristi vlasnik u svom radnom procesu, uključujući i one koje će se koristiti u budućnosti. Nekretnine koje koriste zaposlenici, te nekretnine koje koristi vlasnik u svom procesu ali očekuje da će ih prodati,
4. nekretnine koje su izgrađene ili obnovljene da bi se koristile kao „ulaganja u nekretnine“. Dok se iste potpuno ne izgrade ili rekonstruiraju primjenjuje se MRS 16. Kad se nekretnine klasificiraju kao „ulaganja u nekretnine“ primjenjuje se MRS 40.Međutim, kad se nekretnina koja je već bile klasificirana kao „ulaganja u nekretnine“ rekonstruira radi nastavka korištenja u istoj namjeni cijelo razdoblje se primjenjuje MRS 40,
5. nekretnine koje se ugovorom o najmu iznajmljuju drugim subjektima.

Ulaganje se početno mjeri po **trošku ulaganja**. Transakcijski troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost imovine. Ukoliko je imovina stečena kupnjom trošak nabave uključuje prodajnu cijenu i sve izravne troškove koji su povezani s nabavom (porez na promet, zakonske pristojbe i sl.).

Belak (2006) navodi da se troškovi ulaganja u nekretnine neće povećati za:

1. početne troškove upućivanja djelatnosti iznajmljivanja,
2. operativne gubitke zbog nedovoljnog korištenja kapaciteta na početku,
3. prekomjerne iznose škarta materijala, rada ili drugih resursa prilikom izgradnje ili rekonstrukcije.

Nakon početnog priznavanja subjekt ulaganje u nekretnine mjeri po **modelu troška** ili **modelu fer vrijednosti**. Koristeći model troška, na ulaganja u nekretnine primjenjuju se odredbe MRS-a 16. Imovini je potrebno odrediti vijek trajanja i stope amortizacije te izvršiti obračun amortizacije (kao u MRS-u 16) za sve stavke osim zemljišta koje ima neograničen vijek trajanja.

Knjigovodstveni iznos je razlika između nabavne vrijednosti i akumulirane amortizacije uključujući i moguće akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti.Korištenjem modela fer vrijednosti potrebno je vrijednost imovine na svaki datum bilance uskladiti na fer vrijednost. Dobici, odnosno gubici od usklađenja imovine na fer vrijednost su oporezivi stoga se iskazuju u računu dobiti i gubitka. U modelu fer vrijednosti nema obračuna amortizacije već imovina odražava tržišne uvjete na datum bilance.

Fer vrijednost je iznos za koji sredstvo može biti razmijenjeno između stranaka u transakcijama po tržišnim uvjetima. Tekuće cijene na aktivnom tržištu slične imovine na istoj lokaciji i u istim uvjetima su najbolji dokaz fer vrijednosti. Ako se javlja problem nepostojanja tekućih cijena na aktivnom tržištu, prema MRS-u 40 subjekt će razmotriti informacije iz drugih izvora uključujući:

1. tekuće cijene na aktivnom tržištu za imovinu različite prirode, uvjeta ili lokacije uzimajući u obzir te razlike,
2. transakcije i zadnje cijene slične imovine na manje aktivnom tržištu s prilagodbama koje obuhvaćaju naknadne promjene u ekonomskim uvjetima,
3. diskontirani novčani tijek koji se zasniva na pouzdanim procjenama budućih novčanih tijekova, potpomognuto odredbama bilo kojih ugovora o najmovima ili drugih ugovora.

3. HARMONIZACIJA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

U posljednjih nekoliko godina harmonizacija je bila predmet mnogih inicijativa na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini. Nositelji inicijativa smatraju da će harmonizacija računovodstvenih propisa dovesti do sklada u praksi.

Značajne razlike pri sastavljanju financijskih izvještaja dovode do problema kod konsolidacije, revizije i interpretiranja financijskih izvještaja.

U cilju boljeg razumijevanja važno je razjasniti harmonizaciju (usklađivanje) računovodstva od pojma standardizacije. Standardizacija podrazumijeva sudjelovanje svih zemalja u naporima da se ujednače standardi. Harmonizacija i standardizacija predstavljaju proces.Dok harmonizacija teži stanju sklada, standardizacija teži stanju jednoličnosti. Canibao i Mora (2000) smatraju daharmonizacija ima realniji i pomirljiviji pristup te da je lakše ostvariva od stroge standardizacije.Standardizacija računovodstvenih praksi je uži pojam od harmonizacije, ona podrazumijeva korištenje strogog i relativno uskog skupa pravila.

Carlson (1997) smatra da će harmonizacija osigurati lakšu usporedbu međunarodnih financijskih izvještaja i omogućiti lakše, brže i jeftinije ulaganje, te da harmonizacija računovodstvene prakse ima brojne financijske strateške i komercijalne prednosti za multinacionalne kompanije.

3.1 Definicija harmonizacije

Mogul (2003) harmonizaciju definira kao kontinuirani proces u kojem je potrebno osigurati da se općeprihvaćena računovodstvena načela (GAAP) formuliraju, usklade i ažuriraju u najbolju međunarodnu praksu.

„Harmonizacija je proces povećanja usporedivosti proizvoda računovodstvene profesije, odnosno financijskih izvještaja, na način da se uspostavljaju ograničenja u smislu stupnja varijacije.“ (Žager, Smrekar, Oluić, 2009, str. 83.).

3.2 Važnost harmonizacije računovodstvenih politika

Mogul (2003) ukazuje da Međunarodna organizacija ima dugu tradiciju kretanja ka harmonizaciji računovodstvenih standarda širom svijeta.Međutim, zemlje imaju pravo postojeće međunarodne računovodstvene standarde prilagoditi svojim potrebama.

Prema Žager et al. (2008) harmonizacijom računovodstva ujednačavaju se „pravila igre“ i povećava se usporedivost računovodstvene prakse u različitim zemljama tako da se odredi stupanj i sadržaj njihove istovjetnosti. Ujednačenost kod financijskog izvještavanja pridonijela bi prikupljanju stranih izvora financiranja i širenju na druga tržišta kapitala.

3.2.1 Razlozi za harmonizaciju

Razloga za harmonizaciju je doista mnogo, potpuna harmonizacija uvelike bi olakšala sve aktivnosti vezane uz financijske izvještaje. U nastavku su navedeni razlozi i pozitivne strane visokog stupnja harmonizacije, a to su:

1. financijski izvještaji jedne zemlje koriste se i u drugim zemljama stoga je harmonizacija vrlo značajna za multinacionalne kompanije,
2. pritisci da se radi na međunarodnoj harmonizaciji dolaze od: regulatora sistema koji donose propise (državni organi, profesionalna udruženja računovođa i revizora), zatim od računovođa koji pripremaju financijske izvještaje te korisnika financijskih izvještaja,
3. kompanije koje trguju vrijednosnicama na međunarodnom tržištu imaju interes da se harmonizacija poveća,
4. harmonizacija bi međunarodnim kreditnim organizacijama (npr. Svjetska banka) olakšala usporedbu i analizu financijskih izvještaja,
5. izvještaji za interne potrebe kompanija koje posluju u različitim zemljama moraju biti usporedivi da bi se ocijenila uspješnost poslovanja različitih filijala,
6. znatno bi se olakšala ocjena opravdanosti investiranja i evaluacija uspješnosti,
7. lakša procjena vrijednosti kompanija koje su predmet interesa stranih investitora,
8. međunarodne računovodstvene firme lakše izvršavaju svoju misiju jer je harmonizacija u interesu njihovih velikih klijenata,
9. porezne vlasti lakše obavljaju svoj posao u slučaju multinacionalnih kompanija jer se lakše utvrđuje poreza osnovica ostvarena od poslovanja u različitim zemljama,
10. sindikati mogu lakše štititi prava zaposlenih kada je poslodavac multinacionalna kompanija,
11. veća pouzdanost i usporedivost računovodstvenih izvještaja snižava trošak kapitala zbog smanjenja rizika za investitore,
12. harmonizacija je najkorisnija kada slični korisnici (sadašnji i potencijalni investitori) dobivaju informacije od kompanija iz različitih zemalja.

3.2.2 Prepreke za ostvarivanje harmonizacije

Uz sve pozitivne strane koje za sobom povlači harmonizacija, postoje i prepreke i mogući nedostaci ostvarivanja iste, a to su:

1. najveća prepreka je obujam postojećih razlika između računovodstvenih praksi različitih zemalja,
2. dihotomijau pogledu osnovnih ciljeva financijskog izvještavanja (realno iskazano stanje za vlasnike nasuprot konzervativnog prikaza za kreditore i poreznike) prepreka je koja se ne može eliminirati bez značajnih promjena u stavovima i zakonima,
3. ne postoji međunarodna regulatorna agencija (EU djeluje na samo jednom dijelu svijeta, dok međunarodna organizacija čiji su članovi komisije za dioniceod vrijednosti (IOSCO) ima utjecaj samo na kompanije listane na burzama),
4. odsustvo jakih i utjecajnih profesionalnih računovodstvenih tijela u pojedinim zemljama (uslijed toga organizacije kao što su IASC/IASB, koje djeluju preko nacionalnih računovodstvenih tijela zemalja članica, neće biti jednako efikasne u svim zemljama),
5. neprihvaćanje kompromisa koji podrazumijeva promjene računovodstvenog sistema i njegovo usklađivanje sa sistemima drugih zemalja (neprihvaćanje se može javiti od strane države koja ne želi izgubiti svoj suverenitet),
6. nedostatak znanja o računovodstvu u drugim zemljama ili nedostatak interesa za računovodstvo u međunarodnim okvirima,
7. ukoliko se prilikom donošenja standarda vodi računa o njihovim „ekonomskim konsekvencama“ na pojedine zemlje, onda to vodi ka deharmonizaciji.

3.2.3 Regulatorni okvir harmonizacije

Računovodstveni propisi mogu biti izraženi na više načina. Mogu biti izraženi u statutu prava i/ili putem profesionalnih standarda, zatim kroz regulatorna tijela i na kraju kroz samostalno generiranu prihvatljivu praksu (GAAP). U većini zemalja računovodstveni propisi dolaze iz kombinacije prethodno navedenih izvora. Usklađenost s pravnim propisima je obvezna, ukoliko se odgovorne osobe ne pridržavaju propisa snose zakonski definirane posljedice. Dok neusklađenost s računovodstvenim standardima nema pravne posljedice nego se više temelji na dobrovoljnoj bazi. Na primjer, usklađivanje sa zahtjevima Europske zajednice, kada su oni mjerodavni u nacionalnom gospodarstvu, spada u prvi plan. Dok, usklađivanje s Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) spada u drugi plan.

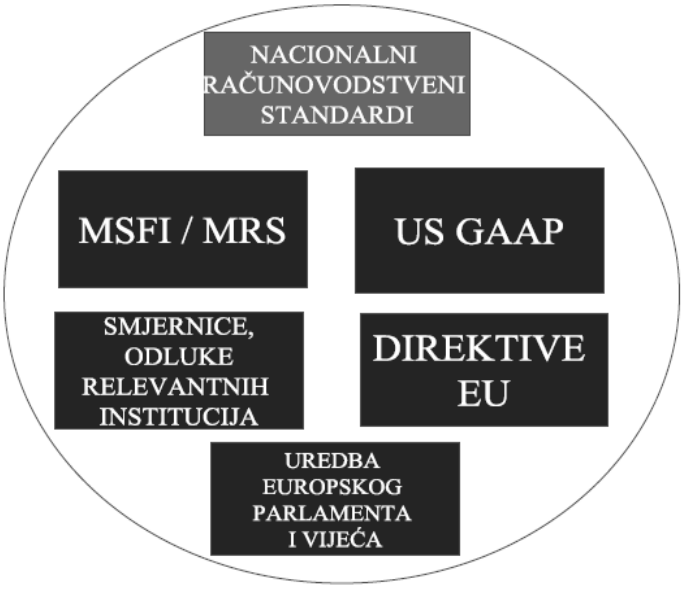

Slika 6: Instrumenti harmonizacije financijskog izvještavanja

Izvor: Žager, K. et al. (2008): Analiza financijskih izvještaja, 2. prošireno izdanje, Masmedia d.o.o., Zagreb, str. 161.

Svrha direktive Europske Unije je ujednačavanje pravila izvještavanja godišnjih financijskih izvještaja (IV. direktiva EU) i konsolidiranih financijskih izvještaja (VII. direktiva EU). Kao glavna zadaća IV. direktive navodi se zaštita investitora. Ista se ne provodi definiranjem računovodstvenih standarda koji će se morati primjenjivati u svim članicama EU nego određivanjem općih pravila koji će dovesti do usklađenja najznačajnijih područja računovodstva.

S obzirom da direktive EU nisu zadovoljile potrebnu razinu transparentnosti i usporedivosti financijskih izvještaja donesena je uredba Europskog parlamenta i vijeća 1606/2002. Po toj uredbi svi subjekti koji kotiraju na financijskim tržištima EU obvezni su primjenjivati Međunarodne računovodstvene standarde kod sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja.

Smjernice i odluke relevantnih institucija poput OECD-a (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj), Svjetske banke, pojedinih tržišta kapitala također imaju bitnu ulogu u harmonizaciji jer zahtijevaju određene informacije i na takav način utječu na izbor računovodstvenih standarda.

Standardizacija predstavlja najsnažniji instrument harmonizacije. Primarnu razinu standardizacije čine nacionalni računovodstveni standardi, oni su instrumenti nacionalne

regulative. Zemlje koje nemaju nacionalne računovodstvene standarde kroz nacionalne zakonske akte (Zakon o računovodstvu, Zakon o trgovačkim društvima i sl.) reguliraju općeprihvaćena računovodstvena načela. Standardizacija na primarnoj razini omogućava usporedivost financijskih izvještaja na nacionalnoj razini.

US GAPP-ovi, Međunarodni standardi financijskog izvještavanja i nacionalni računovodstveni standardi drugih zemalja predstavljaju sekundarnu razinu standardizacije. Postavljenjem općih, zajedničkih računovodstvenih načela, neovisno o geografskom području olakšava se usporedba financijskih izvještaja različitih zemalja.

Nacionalni računovodstveni standardi su najniža razina sekundarne standardizacije. Koriste ih kompanije koje svoje podružnice imaju u drugim zemljama zbog potrebe izvještavanja i ispunjavanja lokalnih, odnosno nacionalnih, informacijskih zahtjeva.

Međunarodne standarde financijskog izvještavanja koristi najveći broj zemalja, samim time uvelike doprinose povećanju stupnja harmonizacije. U većini zemalja MSFI-jevi su obvezni kod sastavljanja financijskih izvještaja za kompanije koje su sudionice tržišta vrijednosnih papira, na taj način zadovoljavaju se potrebe investitora za informacijama.

US GAPP-ovi su drugi po redu standardi kada je u pitanju primjena na svjetskoj razini. Kao i MSFI-jevi uvelike olakšavaju usporedivost financijskih izvještaja kod zemalja koje ih koriste.

3.3 Vrste harmonizacije

Tay i Parker (1990) navode da harmonizacija i standardizacija postoje na razini pojmova, načela, propisa i prakse. U nastavku se naglasak stavlja na propise i praksu koji mogu biti *de iure* i *de facto* i imaju direktan utjecaj na računovodstvo kompanije.Sa slike 7 je vidljivo da propisi, kao i praksa, ukoliko su strogi vode stanju uniformnosti i procesu standardizacije. U suprotnom, ako su blagi, vode stanju sklada i procesu harmonizacije.

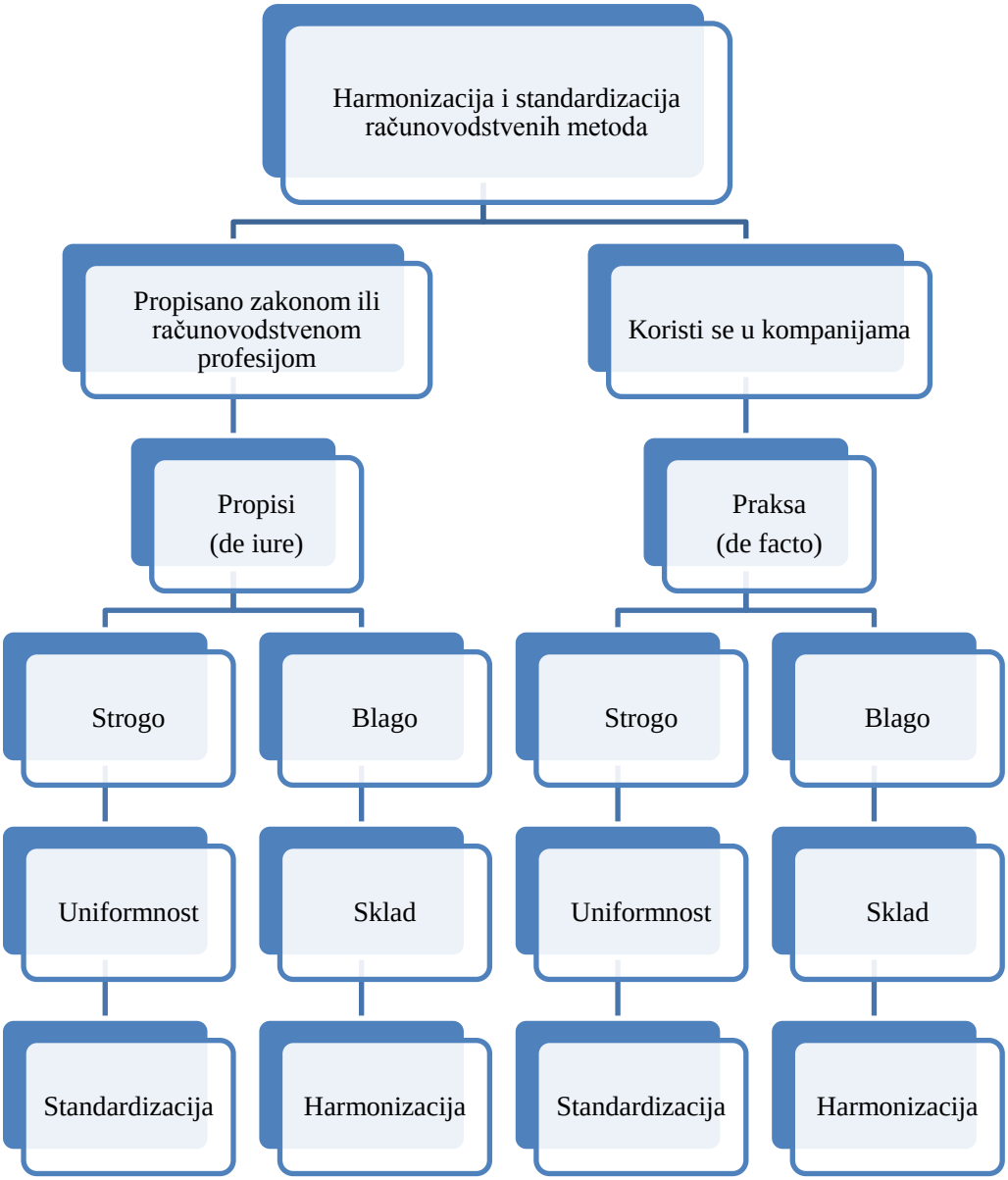

Slika 7: Terminologija harmonizacije i standardizacije računovodstvenih metoda

Izvor: Tay, J. i Parker, R. H. (1990), Measuring international harmonization and standardization, Abacus, Vol. 1, str. 71 - 88., str. 74.

Računovodstveni propisi mogu biti strogi ili blagi u tri različita značenja (Tay i Parker, 1990). U prvom slučaju propis se može primjenjivati na sva društva (strogo) ili samo na neke kompanije (blago). Zatim, regulacija može biti sadržana u zakonu (strogo) ili u računovodstvenim standardima (blago). Na kraju, propis može sadržavati preciznu definiciju (strogo) ili ona može biti diskrecijska (blago). U svim slučajevima „strogo“ implicira povezanost sa standardizacijom, dok „blago“ implicira povezanost sa harmonizacijom.

Uzimajući u obzir koliko je bitna usporedivost financijskih izvještaja prikladnijim se smatra koncept de facto harmonizacije, odnosno da se usredotoči na stvarnu praksu izvještavanja a ne na propise.

3.3.1 De iure harmonizacija

De iure harmonizacija podrazumijeva harmonizaciju propisa. Canibao i Mora (2000) de iure harmonizaciju nazivaju još i formalnom harmonizacijom koja može biti (najčešće i je) popraćena deharmonizacijom jer standardi dopuštaju više opcija za kompanije.Uklanjanje standarda koji su različiti i suprotstavljeni jedni drugima te poboljšanje de facto harmonizacije smatra se glavnim ciljem. Moguće je ostvariti „de iure“ bez „de facto“ harmonizacije,to se događa kada se kompanije ne pridržavaju pravila.

3.3.2 De facto harmonizacija

De facto harmonizacija podrazumijeva harmonizaciju računovodstvene prakse. Puno je korisnija od de iure harmonizacije. De facto harmonizacija može biti ostvarena bez potrebe za de iure harmonizacijom zbog tržišnih utjecaja na kompanije (spontana harmonizacija). De facto harmonizacija podrazumijeva povećanje stupnja usporedivosti financijskih izvještaja, odnosno, da više kompanija u istim uvjetima koristi istu računovodstvenu metodu. Na takav način financijski izvještaji tih kompanija se mogu lakše i brže usporediti.

3.4 Mjerenje harmonizacije

Kada je u pitanju mjerenje harmonizacije istraživanja su još uvijek na eksperimentalnoj bazi. Ulažu se konstantni napori u razvoj novih metoda i tehnika za mjerenje harmonizacije. Tay i Parker (1990) navode 3 načina mjerenja harmonizacije:

1. deskriptivna statistika,
2. neparametrijska statistika,
3. indeksi.

Deskriptivna statistika je najjednostavnija i najčešće korištena metoda, ona uključuje izračun broja ili postotka kompanija koje su u skladu s navedenim propisima. U tom slučaju veličina postotka opisuje ujednačenost.

Neparametrijska statistika služi za donošenje zaključka o cijeloj populaciji na temelju izabranog uzorka. Najpoznatija mjera neparametrijske statistike je Hi-kvadrat test koji spada u dvadeset najvećih otkrića 20. stoljeća.

Kad je riječ o indeksima Van der Tas (1988) svoju studiju temelji na izračunu tri indeksa: H-indeks, I-indeks i C-indeks. H i I indeksi koriste se za izračunavanje stupnja harmonizacije na

nacionalnoj i međunarodnoj razini. C indeks omogućava izračun usporedivosti računovodstva kada se koriste različite računovodstvene metode.Kako bi kvantificirao stupanj usporedivosti računa pojedinih kompanija Taplin (2004) uvodi T indeks.

Kod svih indeksa vrijednost se kreće od 0 do 1, 0 znači nepostojanje harmonizacije dok 1 znači da postoji harmonizacija, odnosno da sve kompanije koriste istu računovodstvenu metodu.U nastavku će se detaljnije objasniti statističke metode i indeksi.

3.4.1 Statističke metode

„Hi-kvadrat test spada u neparametrijske testove, dakle ne pretpostavlja se oblik distribucije. Hi-kvadrat test spada u testove koji se zasnivaju na rasporedu frekvencija unutar tabele kontigence a ne na samome obilježju (varijabli). Za podatke pretpostavlja se da potječu iz slučajno odabranog uzorka. Hi-kvadrat testom izvest ćemo (između ostalih) ova testiranja (Rozga,2009, str.144.):

1. „testiranje hipoteze da distribucija ima određeni oblik
2. testiranje hipoteze o nezavisnosti obilježja, ako su obilježja nominalna ili u bilo kojoj formi kategorijalna.“

Hi-kvadrat testom nije moguće testirati istraživačku hipotezu s obzirom da se radi o utvrđivanju stupnja harmonizacije na Zagrebačkoj burzi, odnosno u jednoj državi. Isti je pogodan kod testiranja stupnja međunarodne harmonizacije.

Slijedom navedenog, testiranje hipoteze koja je navedena u radu provest će se t-testom, točnije testiranjem hipoteze o nepoznatoj proporciji osnovnog skupa gdje se nultom hipotezom pretpostavlja da je proporcija (relativna frekvencija) osnovnog skupa jednaka nekoj pretpostavljenoj vrijednosti (Rozga,2009, str. 141.):

H_0 : .....$P = P_0$

H_1 : .....$P \neq P_0$

Interval prihvaćanja nulte hipoteze:

$$P_0 \neq z \cdot Se(p) \qquad (1)$$

Izračun standardne greške ako je n > 30 jedinica:

$$Se(p)=\sqrt{\frac{P_0 \cdot Q_0}{n}} \qquad (2)$$

Izračun standardne greške ako je n ≤ 30 jedinica:

$$Se(p)=\sqrt{\frac{P_0 \cdot Q_0}{n-1}} \qquad (3)$$

Kada se radi o malom uzorku, umjesto „*z*“ upotrebljava se vrijednost „*t*“ iz studentove distribucije s *n-1* stupnjeva slobode.

Kada se proporcija nalazi u gornjem intervalu prihvaćanja, nulta hipoteza se smatra istinitom. U suprotnom, prihvaća se alternativna hipoteza i na temelju signifikantnosti zaključuje se da proporcija osnovnog skupa nije jednaka nekoj pretpostavljenoj vrijednosti.

3.4.2 Indeksi

Indeksi koji se promatraju u ovom radusluže za mjerenje stupnja harmonizacije. Detaljnije će se u nastavku objasniti T indeks, C indeks, I indeks i H indeks. S obzirom da se radi o mjerenju stupnja harmonizacije u jednoj državi, u radu će se računati C indeks i H indeks.
Navedenim indeksima je zajedničko da sekreću u intervalu od 0 do 1. Problem se javlja kod interpretacije jer nema zadane granice koja dijeli niski stupanj harmonizacije od srednjeg i visokog, nego ju korisnik može sam odabrati.
U radu će se primjenjivati skala koju je koristio Ali (2006) u svom istraživanju:

0,0 - 0,59 - nizak stupanj harmonizacije,
0,6 - 0,79 - srednji stupanj harmonizacije,
0,8 - 1,0 - visok stupanj harmonizacije.

3.4.2.1 T indeks

T indeks podrazumijeva prosječnu usporedivost parova kompanija. Kako bi se definirala usporedivost između parova računovodstvenih metoda kompanija koje su slučajno izabrane potrebno je definirati koeficijent α_{kl} i koeficijent β_{ij}. Koeficijent β_{ij} opisuje način na koji su kompanije slučajno odabrane, dok se koeficijentom α_{kl} određuje nivo usporedivosti računovodstvenih metoda *k* i *l*. Kada α_{kl} iznosi 0 računovodstvene metode su u potpunosti neusporedive, u suprotnom, kada iznosi 1 računovodstvene metode su u potpunosti usporedive.

Formula za izračun T indeksa:

$$T = \sum_{i=1}^{N}\sum_{j=1}^{N}\sum_{k=1}^{M}\sum_{l=1}^{M} \alpha_{kl}\, \beta_{ij} p_{ki} p_{lj} \qquad (4)$$

α_{kl}- koeficijent usporedivosti između računovodstvenih metoda *k* i *l*

β_{ij}- težište usporedivosti između kompanija u zemljama *i* i *j*

p_{ki}- postotak kompanija u zemlji *i* koje koriste računovodstvenu metodu *k*

p_{lj}- postotak kompanija u zemlji *j* koje koriste računovodstvenu metodu *l*

N - broj zemalja

M – broj računovodstvenih metoda

Vrijednost indeksa kreće se od 0 do 1. Kada indeks iznosi 0 znači da nema usporedivih kompanija, druga krajnost je kada indeks iznosi 1 tada su sve kompanije međusobno usporedive.

3.5.2.2. C indeks

C indeks je uveo Van der Tas, njime se mjeri nacionalna harmonizacija u situaciji kada kompanije koriste nekoliko alternativnih metoda. Nedostatak C indeksa mnogi kritičari vide u tome što ovisi o broju promatranih poduzeća i ne postoji mogućnost odvajanja efekta nacionalne od efekta međunarodne harmonizacije. Kada je posrijedi mjerenje međunarodne harmonizacije C indeks se smatra nepotpunim za tu svrhu. Za popravak tako značajnog nedostatka uvele su se dvije modifikacije C indeksa.

Prva modifikacija je inter–nacionalni C indeks (Between Country C index) koji se primjenjuje za mjerenje harmonizacije između država. Formula za računanje inter–nacionalnog indeksa:

$$BC^{C} = \frac{\sum i \sum j X_{ij}\,(X_{+j} - X_{ij})}{\sum i X_{i+}\,(X_{++} - X_{i+})} \qquad (5)$$

gdje je:

x_{ij}- broj kompanija u državi (i) koje koriste računovodstvenu metodu (j)

x_{+j}- ukupan broj kompanija u svim zemljama koje koriste računovodstvenu metodu (j)

x_{++} - ukupan broj svih kompanija u svim zemljama

x_{i+} - broj kompanija u zemlji (i)

Druga modifikacija je intra–nacionalni (Within Country C index) koji služi za mjerenje harmonizacije unutar države. Formula za izračun intra–nacionalnog indeksa:

$$WC^{C} = \frac{\sum i \sum jX_{ij}(Xi_{j} - 1)}{\sum iX_{i+}\,(X_{i+} - 1)} \qquad (6)$$

U radu će se izračunati modificirani C indeks, tj. intra-nacionalni C indeks s obzirom da se radi o stupnju harmonizacije unutar Hrvatske.

3.5.2.3. I indeks

I indeks uveo je Van der Tas kako bi riješio problem mjerenja međunarodne harmonizacije (Ali, 2005). Naime, H indeks i C indeks koji su do tada bili razvijeni mjerili su stupanj harmonizacije na nacionalnoj razini. I indeks razvio se iz H indeksa, služi za mjerenje harmonizacije između dvije države, međutim dodatnim modifikacijama služi sa usporedbu harmonizacije između više od dvije države.

Formula za računanje I indeksa:

$$\sum_{i=1}^{k}(f_{i1}; f_{i2}\,; \dots f_{im}) \qquad (7)$$

f_{im}–relativna frekvencija (f) računovodstvenih metoda (i) u svakoj od (m) zemalja

Nedostatak ove formule je to što se I indeks približava nuli što se više zemalja uzima u razmatranje. Odnosno, ovisi o apsolutnom, a ne relativnom broju promatranih kompanija. Iz tog razloga uveden je korektivni faktor:

$$I^{*}=I^{1/(m-1)} \qquad (8)$$

m - broj zemalja

3.5.2.4. H indeks

H indeks jedna je od mnogih mjera koja se razvila od strane industrijskih ekonomskih stručnjaka. Cilj indeksa je izmjeriti stupanj industrijske koncentracije, odnosno utvrditi stvarnu tržišnu strukturu između dva ekstrema. S jedne strane nalazi se monopol a s druge savršena konkurencija. U monopolu, svu prodaju na određenom tržištu generira jedna kompanija. U slučaju harmonizacije računovodstvenih politika monopol predstavlja situaciju kada je jedna računovodstvena metoda strogo definirana i koriste ju sve kompanije, odnosno, ujednačenost računovodstvene prakse. Savršena konkurencija podrazumijeva situaciju kada je

svaka kompanija slobodna upotrijebiti različitu računovodstvenu metodu. Tako nešto je vrlo teško zamisliti kada se radi o pojedinoj stavci financijskih izvještaja, međutim financijski izvještaj u cjelini podnosi veliku količinu različitih računovodstvenih metoda. Tay i Parker (1990) smatraju da je stvarni svijet računovodstvenih metoda između dvije navedene krajnosti, naime, postoje određeni stupanj jednoobraznosti u nekim područjima. Ističu da je harmonizacija duplikat nesavršene konkurencije.

Formula za računanje H indeksa:

$$H = \sum_{i=1}^{n} p_i^2 \qquad (9)$$

gdje je:

p_i - postotak kompanija koje koriste računovodstvenu metodu *i*,

n - najveći mogući broj raspoloživih metoda.

Najveća zamjerka H indeksa je nemogućnost mjerenja međunarodne harmonizacije.

4. HARMONIZACIJA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA LISTANIH KOMPANIJA

U ovom dijelu rada prikazati će se uzorak istraživanja i analizirati koje računovodstvene politike isti primjenjuje. Nakon čega će se primijeniti statistička metodologija i prikazati dobiveni rezultati istraživanja, točnije utvrditi će se postoji li harmonizacija računovodstvenih politika kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

4.1 Zagrebačka burza kao uzorak istraživanja

Zagrebačka burza organizirana je kao dioničko društvo, jedina je hrvatska burza i jedna je od najznačajnijih burzi vrijednosnih papira u Jugoistočnoj Europi. Počeci Zagrebačke burze sežu u 1907. godinu. Međutim ratna stanja nisu pogodno utjecala ni na burzu, za vrijeme prvog i drugog Svjetskog rata dolazilo je mnogo puta do zatvaranja iste. Tek nakon raspada bivše Jugoslavije 1991. godine rad se ponovno nesmetano nastavlja. Osnovana je od strane 25 banaka i 2 osiguravajuća društva, do danas je taj broj narastao na 40-ak aktivnih trgovaca (banaka i privatnih brokerskih kuća). 1994. godine uveden je elektronički trgovinski sustav koji je omogućio telekomunikacijsku povezanost članova burze.U prvih pet godina nakon uvođenja elektroničkog sustava trgovanja došlo je do značajnog razvoja dioničarstva i burzovne trgovine. Isto se očituje u tome da je vrijednost tržišta Zagrebačke burze od 1995. do 2000. godine narasla skoro 10 puta (982.6%). Do pripajanja Varaždinske burza došlo je 2007. godine kada se stvorilo jedinstveno tržište kapitala u Hrvatskoj. Danas na zagrebačkoj burzi kotira oko 300 vrijednosnih papira (oko 230 dionica ostalo čine obveznice, komercijalni zapisi, prava i certifikati).

U tablici 2 prikazane su kompanije koje su predmet istraživanja u ovom radu. Važno je napomenuti da su iz istraživanja isključene financijske institucije zbog specifičnosti njihovih financijskih izvještaja. Naime, isključene su sve financijske institucije osim grupacije Zagrebačke banke s obzirom da ona u svojim izvještajima daje informacije o računovodstvenim politikama koje primjenjuje, a koje su premet ovog istraživanja.

Tablica 2: Popis kompanija iz uzorka

Red. broj	Kompanija	Red. broj	Kompanija
1	AD Plastik d.d.	**23**	Končar elektroindustrija d.d.
2	Adris grupa d.d.	**24**	Kraš d.d.
3	Arena Turist d.d.	**25**	Ledo d.d.
4	Atlantic grupa d.d.	**26**	Luka Ploče d.d.
5	Excelsa nekretnine d.d.	**27**	Luka Rijeka d.d.
6	Badel 1862 d.d.	**28**	Lošinjska Plovidba Holding d.d.
7	Belje d.d.	**29**	Liburnia Riviera hoteli d.d.
8	Đuro Đaković Holding d.d.	**30**	Magma d.d.
9	Dalekovod d.d.	**31**	Optima Telekom d.d.
10	Ericsson Nikola Tesla d.d.	**32**	Plava Laguna d.d.
11	Propirus d.d.	**33**	Podravka d.d.
12	Hidroelektra niskogradnja d.d.	**34**	Petrokemija d.d.
13	Hoteli Haludovo Malinska d.d.	**35**	Valamar Riviera d.d.
14	Hoteli Makarska d.d.	**36**	Sunčani Hvar d.d.
15	Hoteli Podgora d.d.	**37**	Tankerska Next Generation d.d.
16	Hrvatski Telekom d.d.	**38**	Turisthotel d.d.
17	Institut IGH d.d.	**39**	Uljanik Plovidba d.d.
18	Ilirija d.d.	**40**	Viadukt d.d.
19	Ingra d.d.	**41**	Viro d.d.
20	Jadroagent d.d.	**42**	Vupik d.d.
21	Jamnica d.d.	**43**	Zagrebačka Banka grupa d.d.
22	Končar D&ST d.d.		

Izvor: obrada autora

4.2 Statističke metode i indeksi korišteni u istraživanju

Od indeksa navedenih u prethodnom dijelu, za izračun stupnja harmonizacije računovodstvenih politika upotrijebit će se H indeks i intra-nacionalni C indeks jer su oni pogodni za mjerenje stupnja harmonizacije u jednoj zemlji. Dok su ostali indeksi razvijeni u svrhu mjerenja stupnja međunarodne harmonizacije.Istraživačka hipoteza testirati će se t-testom.

4.3 Testiranje hipoteza i analiza rezultata

U ovom dijelu rada provesti će se testiranje hipoteze i izračunavanje indeksa za svaku pojedinu kategoriju imovine koja je predmet istraživanja.

Informacije potrebne za provođenje istraživanja nalaze se u godišnjim financijskim izvještajima promatranih kompanija, točnije u bilješkama uz financijske izvještaje. U

financijskim izvještajima, odnosno u bilješkama, neke kompanije nisu iskazale stavku „ulaganje u nekretnine“ i „nematerijalnu imovinu“, za to postoje dvije mogućnosti. Prva je da kompanija uopće ne sadrži tu računovodstvenu kategoriju. Druga je da kompanija namjerno ne objavljuje te informacije. Neovisno o kojem razlogu se radi takve kompanije su u radu izostavljene iz statističkih testiranja.

4.3.1 Računovodstvene politike kod vrednovanja nekretnina postrojenja i opreme

Kada se radi o početnom vrednovanju nekretnina, postrojenja i opreme standard ne ostavlja mogućnost izbora između više modela. Imovina se početno mjeri po modelu troška. Od 43 promatrane kompanije sve koriste zadani model. Iz tog razloga nije potrebno provoditi testiranje niti računati indekse.

Kod naknadnog vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme poduzeću se nudi izbor između vrednovanja po modelu troška i modelu revalorizacije.Iz tablice 3, u nastavku, vidljivo je koje modele kod naknadnog vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme koriste promatrane kompanije. Naime, od 43 promatrane kompanije 39kompanija koristi model troška dok 4 kompanije koriste model revalorizacije. Sa grafikona 1 vidljiv je udio kompanija koje primjenjuju model troška (90,70%) i udio kompanija koje primjenjuju model revalorizacije (9,30%)

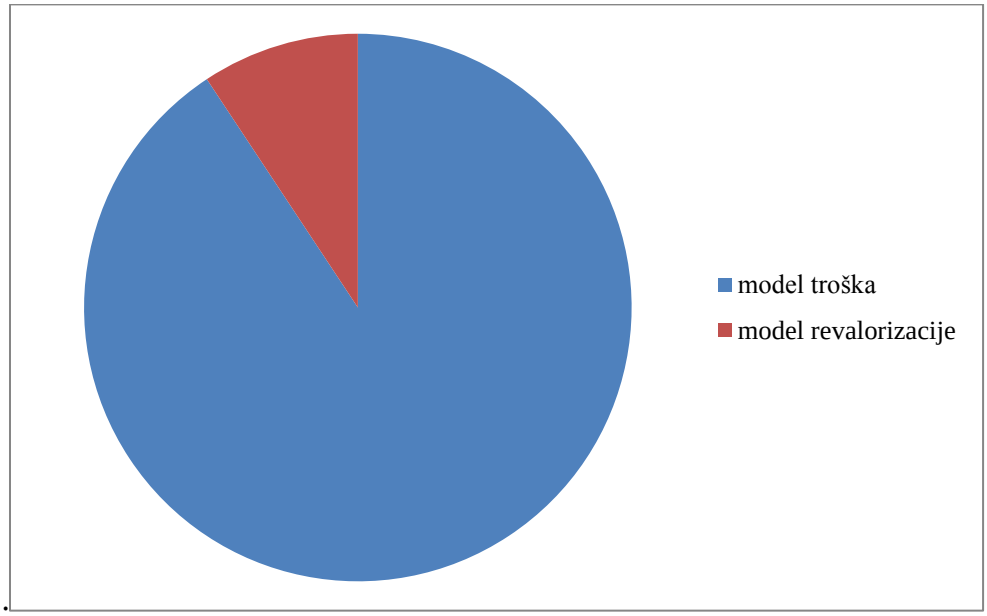

.

Grafikon 1:Modeli naknadnog mjerenja nekretnina, postrojenja i opreme

Izvor: Obrada autora

Tablica 3:Prikaz modela koje primjenjuju kompanije kod naknadnog vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme

Red. broj	Kompanija	Model troška	Model revalorizacije	Red. broj	Kompanija	Model troška	Model revalorizacije
1	AD Plastik d.d.	x		23	Končar elektroindustrija d.d.	x	
2	Adris grupa d.d.	x		24	Kraš d.d.	x	
3	Arena Turist d.d.	x		25	Ledo d.d.	x	
4	Atlantic grupa d.d.	x		26	Luka Ploče d.d.	x	
5	Excelsa nekretnine d.d.	x		27	Luka Rijeka d.d.	x	
6	Badel 1862 d.d.		x	28	Lošinjska Plovidba Holding d.d.	x	
7	Belje d.d.	x		29	Liburnia Riviera hoteli d.d.	x	
8	Đuro Đaković Holding d.d.	x		30	Magma d.d.	x	
9	Dalekovod d.d.		x	31	Optima Telekom d.d.	x	
10	Ericsson Nikola Tesla d.d.	x		32	Plava Laguna d.d.	x	
11	Propirus d.d.	x		33	Podravka d.d.	x	
12	Hidroelektra niskogradnja d.d.	x		34	Petrokemija d.d.	x	
13	Hoteli Haludovo Malinska d.d.	x		35	Valamar Riviera d.d.	x	
14	Hoteli Makarska d.d.	x		36	Sunčani Hvar d.d.	x	
15	Hoteli Podgora d.d.	x		37	Tankerska Next Generation d.d.	x	
16	Hrvatski Telekom d.d.	x		38	Turisthotel d.d.	x	
17	Institut IGH d.d.		x	39	Uljanik Plovidba d.d.	x	
18	Ilirija d.d.	x		40	Viadukt d.d.	x	
19	Ingra d.d.		x	41	Viro d.d.	x	
20	Jadroagent d.d.	x		42	Vupik d.d.	x	
21	Jamnica d.d.	x		43	Zagrebačka Banka grupa d.d.	x	
22	Končar D&ST d.d.	x					

Izvor: obrada autora

Kako bi se utvrdilo postoji li uopće harmonizacija računovodstvenih politika i ista se izmjerila provesti će se testiranje t-testom i izračunati indeksi. Istraživačka hipoteza za skupinu nekretnina postrojenja i opreme glasi:

H_1:postoje razlike u odabiru računovodstvenih politika koje se koriste kod naknadnog mjerenja nekretnine, postrojenja i opreme prilikom sastavljanja financijskih izvještaja kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

Na početku se postavljaju nulta i alternativna hipoteza.

H_0: .....P=0,90

H_1: .....P≠0,90

$\hat{p}=\frac{39}{43}=0{,}907$; df= 42

$$Se(p)=\sqrt{\frac{0{,}9*0{,}1}{43}}=0{,}04575$$

$$t^*=\frac{0{,}907}{0{,}04575}=19{,}825$$

$\alpha^*\approx 0{,}9999$ $\alpha^*>0{,}05$ -› H_0

Kao što je vidljivo iz prikazanih rezultata, uz signifikantnost koja je veća od 5% prihvaća se nulta hipoteza i dolazi se do zaključka da su proporcije jednake pretpostavljenoj vrijednosti odnosno, odbacuje se istraživačka hipoteza da postoje razlike u odabiru računovodstvenih metoda kod naknadnog vrednovanja nekretnine postrojenja i opreme.Da bi se i indeksima potvrdilo postojanje harmonizacije isti će se izračunati u tablicama 4 i 5.

Tablica 4: Izračun H indeksa za modele naknadnog vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme

	Model troška	Model revalorizacije
Apsolutni iznos	39	4
Relativni iznos	90,70%	9,30%
H indeks		**0,831298**

Izvor: obrada autora

Tablica 4 u kojoj je izmjeren H indeks ukazuje na visok stupanj harmonizacije (s obzirom da je veći od 0,8) računovodstvenih politika kod naknadnog mjerenja nekretnina postrojenja i opreme.

Tablica 5: Izračun intra-nacionalnog C indeksa za modele naknadnog mjerenja nekretnina, postrojenja i opreme

	Model troška	Model revalorizacije
Apsolutni iznos	39	4
Intra-nacionalni C indeks		**0,827242524**

Izvor: obrada autora

Tablica 5izračunom intra-nacionalnog C indeksa potvrđuje postojanje visokog stupnja harmonizacije za promatranu poziciju financijskog izvještaja.

4.3.2 Računovodstvene politike kod vrednovanja nematerijalne imovine

Kompanije kod početnog priznavanja nematerijalne imovine primjenjuju model troška. Naime, kao i u prethodnom slučaju standard ne nudi mogućnost izbora između više računovodstvenih politika, stoga se neće provoditi statistička testiranja ni računati indeksi. Kod naknadnog vrednovanja postoji mogućnost izbora. Kompanija može svoju nematerijalnu imovinu naknadno vrednovati po modelu troška ili modelu revalorizacije.

U tablici 6 prikazano je koje modele naknadnog vrednovanja nematerijalne imovine koriste promatrane kompanije. 40 kompanija od promatrane 43 koristi model troška, dok samo jedna kompanija koristi model revalorizacije. Dvije kompanije u svojim bilješkama uz financijske izvještaje nisu objavili računovodstvenu politiku koju primjenjuju kod naknadnog vrednovanja nematerijalne imovine, pa su iste isključene iz daljnjih testiranja i analize.

Tablica 6:Prikaz modela koje primjenjuju kompanije kod naknadnog vrednovanja nematerijalne imovine

Red. broj	Kompanija	Model troška	Model revalorizacije	Red. broj	Kompanija	Model troška	Model revalorizacije
1	AD Plastik d.d.	x		23	Končar elektroindustrija d.d.	x	
2	Adris grupa d.d.	x		24	Kraš d.d.	x	
3	Arena Turist d.d.	x		25	Ledo d.d.	x	
4	Atlantic grupa d.d.	x		26	Luka Ploče d.d.	x	
5	Excelsa nekretnine d.d.	x		27	Luka Rijeka d.d.	x	
6	Badel 1862 d.d.	x		28	Lošinjska Plovidba Holding d.d.	x	
7	Belje d.d.	x		29	Liburnia Riviera hoteli d.d.	x	
8	Đuro Đaković Holding d.d.	x		30	Magma d.d.	x	
9	Dalekovod d.d.	x		31	Optima Telekom d.d.	x	
10	Ericsson Nikola Tesla d.d.	x		32	Plava Laguna d.d.	x	
11	Propirus d.d.	x		33	Podravka d.d.		x
12	Hidroelektra niskogradnja d.d.	x		34	Petrokemija d.d.	x	
13	Hoteli Haludovo Malinskad.d	x		35	Valamar Riviera d.d.	x	
14	Hoteli Makarska d.d.	x		36	Sunčani Hvar d.d.	x	
15	Hoteli Podgora d.d.	x		37	Tankerska Next Generation d.d.	x	
16	Hrvatski Telekom d.d.	x		38	Turisthotel d.d.	-	
17	Institut IGH d.d.	x		39	Uljanik Plovidba d.d.	x	
18	Ilirija d.d.	x		40	Viadukt d.d.	x	
19	Ingra d.d.	-		41	Viro d.d.	x	
20	Jadroagent d.d.	x		42	Vupik d.d.	x	
21	Jamnica d.d.	x		43	Zagrebačka Banka grupa d.d.	x	
22	Končar D&ST d.d.	x					

Izvor: obrada autora

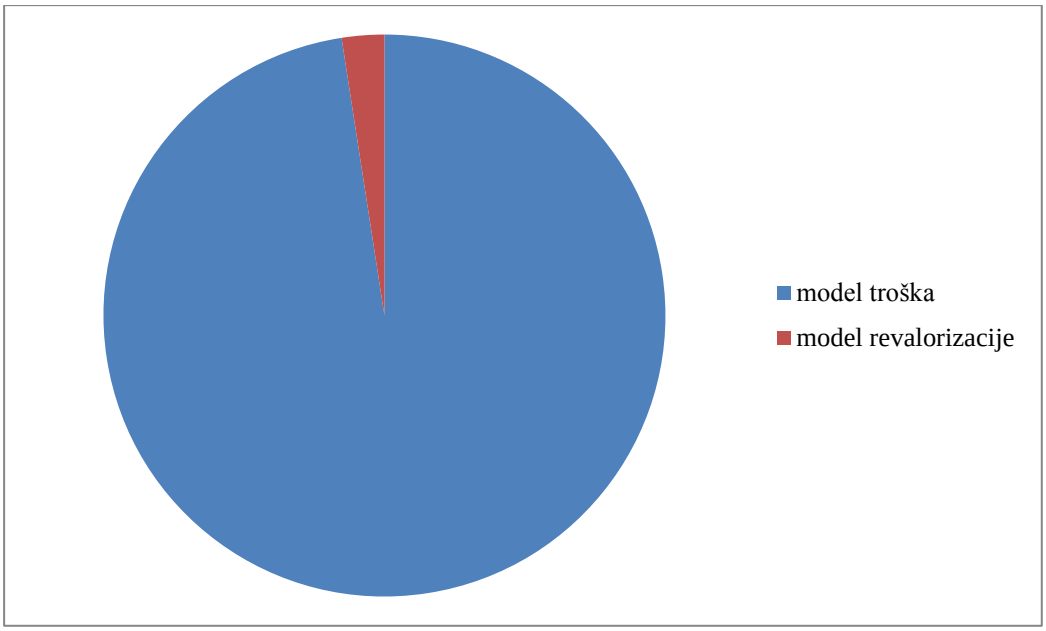

Grafikon 2 Modeli naknadnog mjerenja nematerijalne imovine

Izvor: Obrada autora

Grafikon 2 prikazuje udjele modela troška (97,56%) i modela revalorizacije (2,44%) kod naknadnog vrednovanja nematerijalne imovine.

Kao i u prethodnom slučaju da bi se utvrdilo postojanje harmonizacije testirati će se istraživačka hipoteza koja kod nematerijalne imovine glasi:

H_1:postoje razlike u odabiru računovodstvenih politika koje se koriste kod naknadnog mjerenja nematerijalne imovine prilikom sastavljanja financijskih izvještaja kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

H_0: .....P=0,90

H_1: .....P≠0,90

$\hat{p}=\frac{40}{41}=0{,}9756$; df=40

$Se(p)=\sqrt{\frac{0{,}9*0{,}1}{41}}=0{,}0468$

$t^*=\frac{0{,}9756}{0{,}0468}=20{,}846$

$\alpha^*\approx 0{,}9999$ $\alpha^*>0{,}05$ -› H_0

Uz signifikantnost koja je veća od 5% prihvaća se nulta hipoteza da su proporcije ovog skupa jednake pretpostavljenoj vrijednosti. Stoga se odbacuje postavljena istraživačka hipoteza da postoje razlike u izboru računovodstvenih politika i dolazi do zaključka da postoji visok stupanj harmonizacije za promatranu poziciju bilance. Isto će se potvrditi u nastavku izračunom H i intra-nacionalnog C indeksa u tablicama 7 i 8.

Tablica 7: Izračun H indeksa za modele naknadnog vrednovanja nematerijalne imovine

	Model troška	Model revalorizacije
Apsolutni iznos	40	1
Relativni iznos	97,56%	2,44%
H indeks		**0,95239072**

Izvor: obrada autora

Izračunom H indeksa u tablici 7 potvrđuje se već navedena postojanost visokog stupnja harmonizacije. Naime, u ovom slučaju samo jedna kompanija iz uzorka koristi drugačiji model vrednovanja nematerijalne imovine.

Tablica 8: Izračun intra-nacionalnog C indeksa za modele naknadnog mjerenja nematerijalne imovine

	Model troška	Model revalorizacije
Apsolutni iznos	40	1
Intra-nacionalni C indeks		**0,951219512**

Izvor: obrada autora

Tablica 8 prikazuje izračun intra-nacionalnog C indeksa koji potvrđuje navedeni visoki stupanj harmonizacije računovodstvenih politika kod naknadnog vrednovanja nematerijalne imovine.

4.3.3 Računovodstvene politike kod vrednovanja ulaganja u nekretnine

Ulaganje u nekretnine početno se vrednuje po trošku ulaganja. I u ovom slučaju se neće računati indeksi niti statistička testiranja s obzirom da standard ne dopušta alternativni model vrednovanja.

Kod naknadnog vrednovanja kompanije mogu birati između vrednovanja po modelu troška i vrednovanja modelom fer vrijednosti. Iz tablice 9 koja slijedi u nastavku vidljivo je koje kompanije primjenjuju koji model vrednovanja. Naime, od 43 kompanije koje su predmet

promatranja u radu njih 15 koristi model troška, 4 kompanije koriste model fer vrijednosti. 24 kompanije u svojim bilješkama uz financijske izvještaje nemaju objavljeno koji model vrednovanja koriste, pa su zbog navedenog razloga isključene iz promatranja.

Grafikon 3 pokazuje omjere kod izbora modela za naknadno vrednovanje ulaganja u nekretnine. 78,95% kompanija u svojoj računovodstvenoj politici bira model troška, dok njih 21,05% bira model fer vrijednosti.

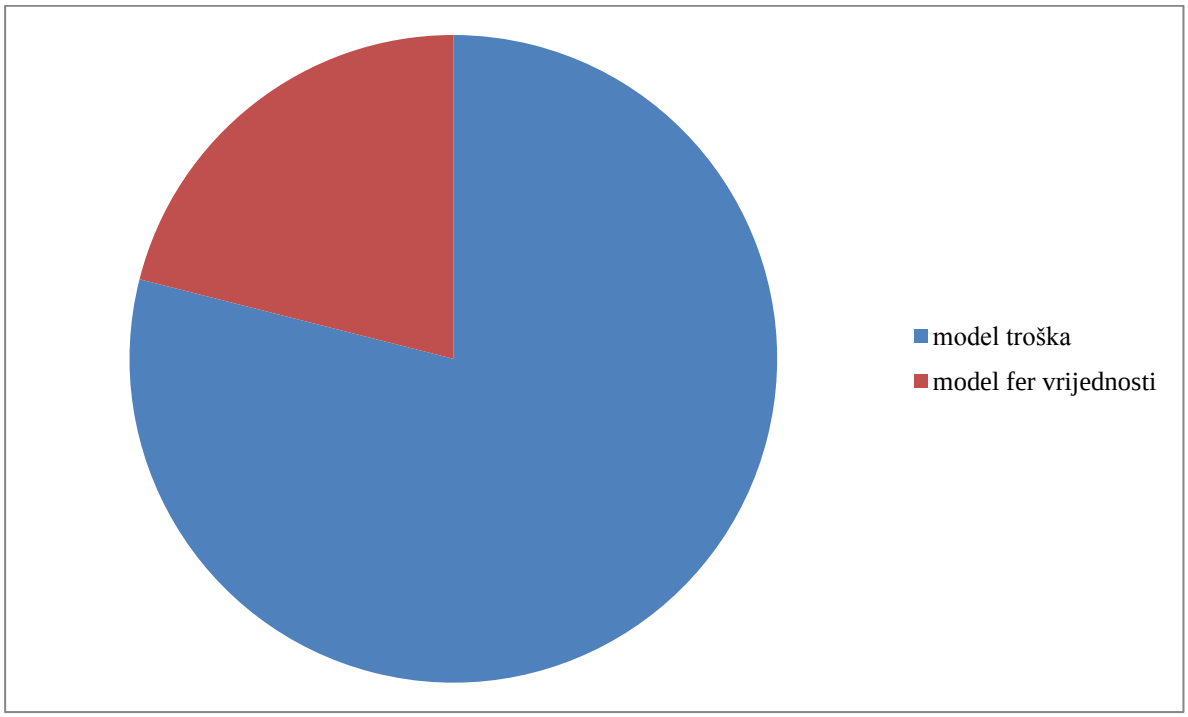

Grafikon 3: Modeli naknadnog mjerenja ulaganja u nekretnine

Izvor: obrada autora

Tablica 9:Prikaz modela koje primjenjuju kompanije kod naknadnog vrednovanja ulaganja u nekretnine

Red. broj	Kompanija	Model troška	Model fer vrijednosti	Red. broj	Kompanija	Model troška	Model fer vrijednosti
1	AD Plastik d.d.	-		23	Končar elektroindustrija d.d.	x	
2	Adris grupa d.d.	x		24	Kraš d.d.		x
3	Arena Turist d.d.	-		25	Ledo d.d.	-	
4	Atlantic grupa d.d.	x		26	Luka Ploče d.d.	x	
5	Excelsa nekretnine d.d.	x		27	Luka Rijeka d.d.	x	
6	Badel 1862 d.d.		x	28	Lošinjska Plovidba Holding d.d.	x	
7	Belje d.d.	-		29	Liburnia Riviera hoteli d.d.	-	
8	Đuro Đaković Holding d.d.	x		30	Magma d.d.	-	
9	Dalekovod d.d.	x		31	Optima Telekom d.d.	-	
10	Ericsson Nikola Tesla d.d.	x		32	Plava Laguna d.d.	-	
11	Propirus d.d.		x	33	Podravka d.d.	-	
12	Hidroelektra niskogradnja d.d.	-		34	Petrokemija d.d.	-	
13	Hoteli Haludovo Malinska d.d.	-		35	Valamar Riviera d.d.	x	
14	Hoteli Makarska d.d.	-		36	Sunčani Hvar d.d.	-	
15	Hoteli Podgora d.d.	-		37	Tankerska Next Generation d.d.	-	
16	Hrvatski Telekom d.d.	-		38	Turisthotel d.d.	-	
17	Institut IGH d.d.		x	39	Uljanik Plovidba d.d.	-	
18	Ilirija d.d.	-		40	Viadukt d.d.	-	
19	Ingra d.d.	x		41	Viro d.d.	x	
20	Jadroagent d.d.	x		42	Vupik d.d.	-	
21	Jamnica d.d.	-		43	Zagrebačka Banka grupa d.d.	x	
22	Končar D&ST d.d.	-					

Izvor: obrada autora

Ulaganje u nekretnine koje je pod nadležnosti MRS-a 40, naknadno se može mjeriti metodom troška i metodom fer vrijednosti. U cilju utvrđivanja postojanja harmonizacije testirati će se istraživačka hipoteza koja glasi:

H_1: postoje razlike u odabiru računovodstvenih politika koje se koriste kod naknadnog mjerenja ulaganja u nekretnine prilikom sastavljanja financijskih izvještaja kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

H_0: .....P=0,90

H_1: .....P≠0,90

$\hat{p}=\frac{15}{19}=0{,}7895$; df=18

$Se(p)=\sqrt{\frac{0{,}9*0{,}1}{18}}=0{,}0707$

$t^*=\frac{0{,}7895}{0{,}0707}=11{,}167$

$\alpha^*\approx 0{,}9999$ $\alpha^*>0{,}05$ -› H_0

I u ovom slučaju uz signifikantnost koja je veća od 5% prihvaća se nulta hipoteza i odbacuje se istraživačka hipoteza da postoje razlike u izboru računovodstvenih politika kod naknadnog vrednovanja pozicije ulaganja u nekretnine.

Međutim, kako je spomenuto na početku, od promatrane 43 kompanije samo je njih 19 u svojim bilješkama uz financijske izvještaje objavilo koji model koristi kod promatrane kategorije. Naime, radi se o malom uzorku pa je rezultat ovog testiranja potrebno razmatrati s rezervom. Stupanj harmonizacije izmjeriti će se indeksima u tablicama 10 i 11.

Tablica 10: Izračun H indeksa za modele naknadnog vrednovanja kod ulaganja u nekretnine

	Model troška	Model fer vrijednosti
Apsolutni iznos	15	4
Relativni iznos	78,95%	21,05%
H indeks		**0,6676205**

Izvor: obrada autora

Izračunom H indeksa u tablici 10 dolazi se do zaključka o postojanju srednjeg stupnja harmonizacije računovodstvenih politika kod bilančne pozicije ulaganja u nekretnine.

Tablica 11: Izračun intra-nacionalnog C indeksa za modele naknadnog vrednovanja kod ulaganja u nekretnine

	Model troška	Model fer vrijednosti
Apsolutni iznos	15	4
Intra-nacionalni C indeks	**0,649122807**	

Izvor: obrada autora

Srednji stupanj harmonizacije kod izbora računovodstvenih politika naknadnog mjerenja ulaganja u nekretnine potvrđuje se izračunom intra-nacionalnog indeksa u tablici 11.

4.3.4 Zastupljenostračunovodstvenih politika u kompanijama koje su predmet istraživanja

Da bi se ostvario potpuni stupanj harmonizacije kompanije koje vrednuju promatrane pozicije financijskih izvještaja po modelu revalorizacije, odnosno modelu fer vrijednosti trebale bi promijeniti računovodstvenu politiku i primjenjivati model troška.

Tablica 12: Krajnji rezultati istraživanja

Promatrani standard	Zastupljena politika	Stupanj harmonizacije
MRS 16	Model troška	Visok
MRS 38	Model troška	Visok
MRS 40	Model troška	Srednji

Izvor: obrada autora

Tablica 12 prikazuje rezultate do kojih se došlo istraživanjem u ovom radu. Model troška je najzastupljenija računovodstvena politika kod naknadnog mjerenja financijskih pozicija koje su pod ingerencijom MRS-a 16, MRS-a 38 i MRS-a 40.

5. ZAKLJUČAK

S obzirom da ne postoji jedinstvena lista usvojenih računovodstvenih politika koju bi krajnji korisnici financijskih izvještaja mogli primjenjivati, dolazi do problema da raznovrsne računovodstvene politike proizvode bitno različite financijske izvještaje što dovodi do nemogućnosti usporedbe financijskih izvještaja.

U radu je istraženo koje modele vrednovanja za promatrane pozicije financijskih izvještaja koriste kompanije koje svoje vrijednosne papire listaju na Zagrebačkoj burzi. Kod početnog vrednovanja standardi ne ostavljaju mogućnost izbora između više računovodstvenih politika pa se nisu provodila mjerenja. Istraživanje je pokazalo da nekretnine, postrojenja i opremu (MRS 16) u 90,70% slučajeva kompanije naknadno vrednuju po modelu troška. Kada se radi o nematerijalnoj imovini (MRS 38) u 97,56% slučajeva kompanije koriste model troška kako bi iskazali vrijednost imovine kod naknadnog vrednovanja. Kod ulaganja u nekretnine 78,95% kompanija koristi model troška kod naknadnog vrednovanja, međutim, kao što je prethodno spomenuto, čak 24 od 43 promatrane kompanije nisu iskazaletu poziciju bilance pa je rezultat potrebno uzeti s rezervom zbog malog uzorka.

Statističkim metodama, odnosno t-testom u svim područjima primjene računovodstvenih politika promatranih u ovom radu dolazi se do zaključka o odbacivanju postavljene hipoteze o postojanju razlika kododabira računovodstvenih politika koje se koriste kod inicijalnog i naknadnog mjerenja prilikom sastavljanja financijskih izvještaja kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

Izračunom intra-nacionalnog C indeksa i H indeksa došlo se do zaključka o postojanju visokog stupnja harmonizacije kod MRS-a 16 i MRS-a 38, dok se kod MRS-a 40 radi o srednjem stupnju harmonizacije računovodstvenih politika. Navedeni izračun je još jednom potvrdio da je potrebno odbaciti postavljenu hipotezu.

S obzirom da je model troška najzastupljenija računovodstvena politika sve kompanije bi trebale primjenjivati tu politiku kako bi se ostvarila potpuna harmonizacija i osigurala lakša usporedivost financijskih izvještaja kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi.

POPIS LITERATURE

1. Abramović et al.,(2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja s poreznim propisima, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zbornik radova, Zagreb.
2. Ali, M. J. (2005): A synthesis of empirical research on internationa laccounting harmonization and compliance with International financial reporting standards, Journal of Accounting Literature, Vol. 24, str. 1-52.
3. Ali, M. J. (2006): Disclosure harmonization of accounting practices: the case for South Asia, Asian Review of Accounting, Vol. 14, str. 168-186.
4. Belak, V. (2006): Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić & partneri, Zagreb.
5. Bešlić I. i Bešlić D., (2013): Objavljivanje računovodstvenih politika u skladu s MRS 8, Škola biznisa, str. 66-80.
6. Canibao L. i Mora. A (2000): Evaluating the statistical significance of de facto accounting harmonization: a study of European global players, The European Accounting Review, Vol. 9, str. 349-369.
7. Carlson, P. (1997): The harmonisation of International Accounting Standards: Exploringan Alternative Path, The international journal of accounting, Vol. 32 (3), str. 357-378.
8. Domazet, T. (2006): Međunarodni standardi financijskog izvješćivanja 2006/2007; primjena računovodstva EU u Hrvatskoj, Zgombić & Partneri i Hrvatski institut za financije i računovodstvo, Zagreb.
9. Fontes, A., Lima – Rodrigues, L., Craig, R. (2005): Measuring convergence of National Accounting Standards with International Financial Reporting Standards, Accounting Forum, Vol. 29, str. 415-436.
10. Harmonizacija financijskog izvještavanja, prezentacija, nepoznat autor, dostupno na: http/w3.ekof.bg.ac.rs/nastava/komparativno_rac/.../Komparativno4.p/[06.01.2016].
11. Međunarodni računovodstveni standardi 1991/1992 prijevod s engleskog jezika, Sveučilišna tiskara Zagreb 1992, Zagreb.
12. Međunarodni računovodstveni standardi 2000, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2000, Sveučilišna tiskara Zagreb, Zagreb.
13. Miko, L. (1998): Računovodstvene politike, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb.

14. Mogul, S.S. (2003): Harmonization of AccountingStandards, Accounting, str. 681-684.
15. MRS 1, http://www.srr-fbih.org/bo/pdf/MSFI_MRS/1_MRS_1.pdf[02.05.2015].
16. Narodne novine, (2006), MRS 16, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 140.
17. Narodne novine, (2006), MRS 38 Narodne novine d.d. Zagreb, broj 140.
18. Narodne novine, (2006), MRS 40, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 140.
19. Narodne novine, (2006), MRS 8, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 140.
20. Pervan, I. (2012): Računovodstvo poslovnih spajanja, RRiF Plus d.o.o., Zagreb.
21. Pervan, I. (2014): Računovodstveni standardi, Ekonomski fakultet Split. Dostupno na: http://www.efst.unist.hr/interno/[03.02.2016].
22. Pervan, I., Horak, H., i Vasilj M. (2010.): Financial reporting regulations for the listed companies: analysis for selected Eastern European transitional countries in the process of EU enlargement, Ekonomska misao i praksa, Vol. 2, str. 277-309.
23. Pivac, S. (2010): Statističke metode: e-nastavni materijali, Statističke metode, Ekonomski fakultet Split.
24. Raham, A., Perera, H., Ganeshanandam, S. (1996): Measurement of formal Harmonization in Accounting: An Exploratory Study, Accounting and Business Research, Vol. 26 (4), str.325-339.
25. Rahman A., Perera, H., Ganesh, S. (2002): Accounting Practice Harmony, Accounting Regulation and Firm Characterkistics, Abacus, Vol.38 (1), str. 46-77.
26. Ramljak, B. (1999): Računovodstvene politike u malim poduzećima, Doktorska disertacija Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet.
27. Ramljak, B. (2011): Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Računovodstveno – financijske informacije, Vol. 9, str.3-13.
28. Rozga, A. (2009): Statistika za ekonomiste, 5 izd., Ekonomski fakultet Split, Split.
29. Smrekar, N. (2009): Usklađivanja nacionalne i međunarodne regulative financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Vol. 9. (2), str. 89-100.
30. Taplin, R. H. (2010): Statistical inference using the T index to quantify the level of comparability between accounts, Accounting and Business Research, Vol. 40, str. 75-103.
31. Tay, J. i Parker, R. H. (1990), Measuring international harmonization and standardization, Abacus, Vol. 1, str. 71 - 88.

32. Tkalac Verčić, A., Sinčić Ćorić, D., Pološki Vokić, N. (2010): Priručnik za metodologiju istraživačkog rada – kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje, M.E.P. Zagreb.
33. Tumbri, M. (2014): Harmonizacija računovodstvenih politika na primjeru listanih poduzeća, Diplomski rad, Split.
34. Van der Tas, L. G. (1988): Measuring harmonisation of financial reporting practice, Accounting and Business Research, Vol. 18 (70), str. 157 - 169.
35. Vater, H. (2014), MSFI za kontrolere i menadžere, Kontroling Kognosko d.o.o., Zagreb.
36. Zagrebačka burza, raspoloživo na: http://zse.hr/default.aspx?id=10[30.04.2015].
37. Zelenika, R. (2010): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka.
38. Žager, K. et al. (2008), Analiza financijskih izvještaja, 2. prošireno izdanje, Masmedia d.o.o., Zagreb.
39. Žager, K., Smrekar, N., Oluić A. (2009): Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Mikrorad, Zagreb.

Popis slika

Slika 1: Odnos računovodstvenih politika i poslovne politike poduzeća 9
Slika 2: Korisnici financijskih izvještaja i ostalih računovodstvenih informacija 13
Slika 3: Shema za vrednovanje po modelu troška 15
Slika 4: Umanjenje sredstava 16
Slika 5: Shema priznavanja amortizacije kod revalorizacije 17
Slika 6: Instrumenti harmonizacije financijskog izvještavanja 26
Slika 7: Terminologija harmonizacije i standardizacije računovodstvenih metoda 28

Popis Grafikona

Grafikon 1: Modeli naknadnog mjerenja nekretnina, postrojenja i opreme 37
Grafikon 2 Modeli naknadnog mjerenja nematerijalne imovine 42
Grafikon 3: Modeli naknadnog mjerenja ulaganja u nekretnine 44

Popis tablica

Tablica 1: Utvrđene godišnje amortizacijske stope prema Zakonu o porezu na dobit 18
Tablica 2: Popis promatranih kompanija 36

Tablica 3:Prikaz modela koje primjenjuju kompanije kod naknadnog vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme 38
Tablica 4: Izračun H indeksa za modele naknadnog vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme 39
Tablica 5: Izračun intra-nacionalnog C indeksa za modele naknadnog mjerenja nekretnina, postrojenja i opreme 40
Tablica 6:Prikaz modela koje primjenjuju kompanije kod naknadnog vrednovanja nematerijalne imovine 41
Tablica 7: Izračun H indeksa za modele naknadnog vrednovanja nematerijalne imovine 43
Tablica 8: Izračun intra-nacionalnog C indeksa za modele naknadnog mjerenja nematerijalne imovine 43
Tablica 9: Prikaz modela koje primjenjuju kompanije kod naknadnog vrednovanja ulaganja u nekretnine 45
Tablica 10: Izračun H indeksa za modele naknadnog vrednovanja kod ulaganja u nekretnine 46
Tablica 11: Izračun intra-nacionalnog C indeksa za modele naknadnog vrednovanja kod ulaganja u nekretnine 47
Tablica 12: Krajnji rezultati istraživanja 47

SAŽETAK

Svrha rada je utvrditi postojanje harmonizacije računovodstvenih politika kompanija koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi. U radu su se analizirale računovodstvene politike koje kompanije primjenjuju kod vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme, nematerijalne imovine i ulaganja u nekretnine. U razmatranje su uzete 43 kompanije, a podaci koji su bili potrebni da bi se provelo istraživanje javno su dostupni u bilješkama uz financijske izvještaje.

T-testom se došlo do zaključka da je potrebno odbaciti hipotezu o postojanju razlika u odabiru računovodstvenih politika koje koriste kompanije na Zagrebačkoj burzi prilikom sastavljanja financijskih izvještaja. Izračunom intra-nacionalnog C indeksa i H indeksa također se odbacuje hipoteza i utvrđuje postojanje visokog stupnja harmonizacije za kategorije nekretnina, postrojenja i opreme i kategoriju nematerijalne imovine, a srednji stupanj harmonizacije za kategoriju ulaganja u nekretnine.

KLJUČNE RIJEČI: Računovodstvene politike, harmonizacija, Zagrebačka burza

SUMMARY

The purpose of study is to determine the existence of harmonization the accounting policies of companies listed on the Zagreb Stock Exchange. The study analyzed the accounting policies that the company applied for the valuation of property, plant and equipment, intangible assets and investment property. Study considered 43 companies and data which were required in order to perform research are publicly available in the notes to the financial statements.

T-test has come to the conclusion that it is necessary to reject the hypothesis of the existence of differences in selecting accounting policies used by the company on the Zagreb Stock Exchange in the preparation of financial statements. The calculation of within country C indexand H index also rejects the hypothesis and determined the existence of a high degree of harmonization for categories of property, plant and equipment and intangible assets, a medium degree of harmonization for category of investment property.

KEY WORDS: Accounting policies, harmonization, Zagreb Stock Exchange